

Strategia Rozwoju Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025

MAJ, 2016 R.

Strategia Rozwoju Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025

Wykonanie zlecił:

Urząd Gminy w Dźwierzutach
12-120 Dźwierzuty, ul. Niepodległości 6
www.gminadzwierzuty.pl

Opracowanie wykonała:

Altra Consulting spółka z o. o.
80-432 Gdańsk ul. Konrada Leczkowa 24/5
www.altraco.pl

Spis treści

WSTĘP.....	3
METODYKA	4
PRZEBIEG PRAC.....	7
RAPORT O STANIE GMINY DŹWIERZUTY – DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA	8
Ogólna charakterystyka Gminy	9
Położenie i podział administracyjny Gminy.....	9
Infrastruktura oraz układ komunikacyjny.....	14
Historia i dziedzictwo kulturowe	17
Walory przyrodnicze i turystyczne	21
Demografia	27
Przedsiębiorczość, rynek pracy	31
Bezrobocie.....	34
Mieszkalnictwo	35
Pomoc społeczna.....	36
Opieka zdrowotna	37
Bezpieczeństwo publiczne.....	37
Edukacja i oświata	38
Kultura i sport.....	38
Organizacje pozarządowe.....	41
RAPORT SPOŁECZNY - BADANIE ANKIETOWE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY DŹWIERZUTY	42
ANALIZA SWOT GMINY.....	54
WIZJA GMINY.....	59
MISJA GMINY.....	60
OBSZARY I CELE STRATEGICZNE	60
WSKAŹNIKI OPERACYJNE I STRATEGICZNE.....	75
SYSTEM WDROŻENIA MONITORINGU I EWALUACJI	78
ZGODNOŚĆ CELÓW STRATEGICZNYCH Z KRAJOWYMI I WOJEWÓDZKIMI Z DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM	80
Spis źródeł	85
Spis rysunków.....	85
Spis tabel	86

WSTĘP

Strategia Rozwoju Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025 to **dokument planistyczny**, który określa najważniejsze kierunki rozwoju danego obszaru w celu jego harmonijnego i zrównoważonego rozkwitu oraz ciągłego polepszenia jakości życia jej mieszkańców.

Potrzeba posiadania w/w dokumentu wynika z ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju [tj. Dz. U. z 2014, poz. 1649], gdzie określono, że **politykę rozwoju w skali lokalnej prowadzi samorząd gminny i powiatowy na podstawie strategii rozwoju**.

W związku z dynamicznym rozwojem Gminy istniała bieżąca konieczność określenia kierunków jej rozwoju na podstawie lokalnych potencjałów i uwarunkowań. W trakcie prac planistycznych uwzględniono nowe kierunki działań wynikające z Długofalowej Strategii Rozwoju Kraju do 2030r. oraz Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2025r.

Prace nad Strategią rozpoczęto z inicjatywy władz samorządowych, trwały 3 miesiące i składały się z części analitycznej oraz planistycznej. Mimo, iż inicjatywa opracowania Strategii wypłynęła ze strony władz samorządowych to jest to dokument skierowany do mieszkańców całej społeczności Gminnej oraz wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych działających na jej obszarze. **Strategia zakłada aktywne uczestnictwo wszystkich przedstawicieli lokalnej wspólnoty jako pełnoprawnych inicjatorów, decydentów i realizatorów założonych działań.**

Partycypacja (współdecydowanie) w treści opracowania składała się z:

- utworzenia zespołu strategicznego złożonego z lokalnych liderów, którzy realnie wpływali na zapisy dokumentu,
- przeprowadzenia badania ankietowego na reprezentatywnej grupie mieszkańców, która określiła największe potencjały oraz najbardziej odczuwalne braki tego obszaru
- sformułowania ostatecznej treści dokumentu w trakcie konsultacji społecznych.

Ostateczna wersja dokumentu została przyjęta Uchwałą Rady Gminy Dźwierzuty.

Niniejsza Strategia jest elementem wyjściowym przygotowywania wszystkich planistycznych dokumentów Gminy. Jest także dokumentem wyrażającym wspólną wizję rozwoju oraz wyznaczającym drogę do osiągnięcia celów strategicznych.

W opinii zespołu strategicznego ... **realizacja celów strategii umożliwi pełny i zrównoważony rozwój, ułatwi realizację oddolnych inicjatyw, określi rodzaj najważniejszych kierunków działań oraz będzie „drogowskazem” dla lokalnych liderów...**

METODYKA

Strategia Rozwoju Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025 powstała w oparciu o **partycypacyjny model planowania** strategicznego z uwzględnieniem perspektywy zrównoważonego rozwoju. Wszystkie analizy i decyzje podejmowane w trakcie wypracowywania strategicznych rozwiązań uwzględniały **trzy obszary: społeczny, gospodarczy i przestrzenny**.

Wykorzystano diagnozę społeczno-gospodarczą Gminy (**RAPORT O STANIE GMINY**) oraz badanie ankietowe dotyczące poziomu zadowolenia i jakości życia (**RAPORT SPOŁECZNY**).

Cele i kierunki rozwoju Gminy na lata 2016-2025 zostały przyjęte w trakcie konsultacji społecznych.

Zadbano o korelacje dokumentu ze strategią powiatu, województwa, kraju co umożliwi swobodne aplikowanie po środki zewnętrzne i wpisanie się w krajowe programy rozwoju.

Podstawowym założeniem opracowania Strategii Rozwoju Gminy było wyznaczenie długofalowych kierunków i celów rozwoju samorządu lokalnego oraz wskazanie narzędzia ich realizacji. Strategia jest punktem wyjścia dla bieżących decyzji inwestycyjnych i prorozwojowych podejmowanych przez lokalne władze i inwestorów prywatnych.

Przebieg planowania strategicznego jest procesem indywidualnym, charakterystycznym dla danego podmiotu i uwzględniającym jego specyfikę. Istnieje jednak wiele uniwersalnych metod, które mogą być stosowane na wielu poziomach, np. motywowanie uczestników procesu, analiza SWOT czy też warsztaty strategiczne. Metody te pozwalają na usystematyzowanie wiedzy oraz uporządkowanie kolejnych działań, które w efekcie pozwalają na zbudowanie planu rozwoju. Dotychczasowe doświadczenie władz samorządowych potwierdza fakt, iż warunkiem opracowania skutecznej strategii jest zaangażowanie przedstawicieli różnych środowisk, którzy wspólnie przystąpili do opracowywania niniejszego strategicznego planu rozwoju.

W prace nad dokumentem zaangażowano szeroką reprezentację środowiska lokalnego (przedstawiciele najważniejszych instytucji, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, liderów społecznych).

Dokument ten jest opracowaniem długookresowym, a jego okres wdrażania jest zgodny ze stosowanymi praktykami planistycznymi oraz umożliwi stosowanie Strategii w horyzoncie spójnym z perspektywą finansową Unii Europejskiej (2014-2020).

Proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025 obrazuje poniższy wykres.

Rysunek 1 - Etapy powstawania dokumentu strategicznego

źródło: opracowanie własne

STRUKTURA DOKUMENTU

Rysunek 2 - Struktura dokumentu

RAPORT O STANIE GMINY	<ul style="list-style-type: none">• Diagnoza w zakresie infrastruktury, sfery przyrodniczej oraz społeczno gospodarczej - analiza wykorzystuje dane pierwotne (ewidencja ludności, dane służb lokalnych) i wtórne (dane GUS, PUP, itp.)
RAPORT SPOŁECZNY	<ul style="list-style-type: none">• Analiza zawiera dane dotyczące poziomu jakości życia mieszkańców Gminy oraz wnioski z ankiet wraz z pełną analizę danych z badania
ANALIZA SWOT/TOWS	<ul style="list-style-type: none">• Określa silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwojowe Gminy
ANALIZA CELÓW ROZWOJU	<ul style="list-style-type: none">• Prezentacja celów głównych i szczegółowych
KIERUNKI ROZWOJU WSKAŹNIKI KONTEKSTOWE	<ul style="list-style-type: none">• Określenie kierunków w celu osiągnięcia założonych celów w roku 2025
OKREŚLENIE ZASAD MONITORINGU I EWALUACJI	<ul style="list-style-type: none">• Sposób kontroli realizacji założonych celów i kierunków rozwoju
KONSULTACJE SPOŁECZNE	<ul style="list-style-type: none">• Zebranie uwag od mieszkańców Gminy, organizacji pozarządowych, radnych, pracowników instytucji publicznych, lokalnych przedsiębiorców

źródło: opracowanie własne

PRZEBIEG PRAC

Praca nad opracowaniem dokumentu metodą **PARTYCYPACYJNO-EKSPERCKĄ** była związana z powołaniem zespołu strategicznego w skład którego weszli przedstawiciele reprezentujący Gminę (pracownicy instytucji publicznych, radni, przedstawiciele organizacji pozarządowych, lokalni liderzy, przedsiębiorcy). Spotkania były prowadzone przez ekspertów Altra Consulting.

Specjaliści Ci określili wcześniej metodologię prac nad dokumentem oraz kierunek prac warsztatowych. Główne tezy dokumentu zostały oparte na diagnozie społeczno-gospodarczej Gminy, badaniu ankietowym mieszkańców, analizie problemowej, analizie SWOT oraz określeniu kluczowych obszarów strategicznych Gminy.

W trakcie opracowywania dokumentu odbyły się 2 spotkania zespołu strategicznego.

W ramach pierwszego warsztatu określono z wykorzystaniem analizy SWOT najważniejsze elementy rozwoju Gminy oraz wypracowano wnioski diagnostyczno-projektowe z uwzględnieniem bliższej i dalszej przyszłości.

Odpowiedziano na pytania:

- ***Jak wygląda Gmina dzisiaj?***
- ***Jakie dostrzegamy atuty i braki tego obszaru?***
- ***Jak wyglądać będzie Gmina w roku 2025?***
- ***Co należy zrobić aby wizja stała się rzeczywistością?***

Sformułowano wizję i misję rozwoju Gminy do 2025 r, określono strategiczne i operacyjne cele rozwojowe.

W trakcie drugiego warsztatu opracowano kierunki działań oraz wskaźniki kontekstowe konieczne do monitoringu i ewaluacji wdrażanej koncepcji rozwoju.

Opracowano raport społeczny określający poziom zadowolenia i jakości życia mieszkańców Gminy.

Odbyły się konsultacje społeczne w trakcie których mieszkańcom Gminy prezentowany był dokument oraz kierunki rozwoju Gminy na lata 2016-2025.

Dokument został przyjęty przez Radę Gminy.

RAPORT O STANIE GMINY DŹWIERZUTY – DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

Raport o stanie Gminy stanowi swoisty portret obecnej sytuacji i jest analizą istniejących uwarunkowań społeczno-gospodarczych. Podstawą jego opracowania były przede wszystkim:

- dane statystyczne, publikowane przez Główny Urząd Statystyczny,
- dane z ewidencji własnych prowadzonych przez Urząd Gminy,
- dokumenty o charakterze strategicznym wyznaczające kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach, w tym plany zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków rozwoju, uchwały budżetowe, wieloletnia prognoza finansowa i inne.

Ogólna charakterystyka Gminy

Położenie i podział administracyjny Gminy

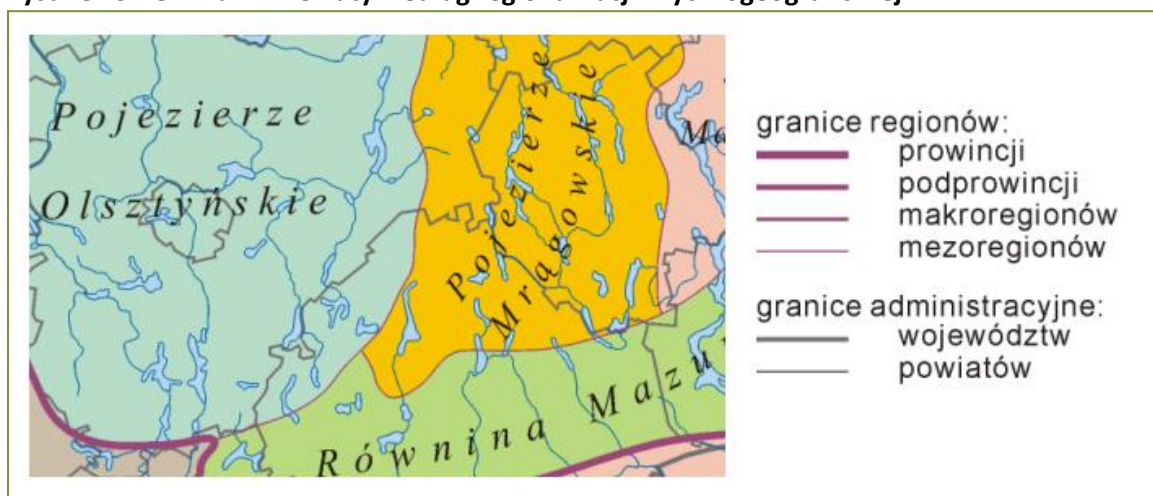
Gmina Dźwierzuty jest gminą wiejską położoną w południowej części Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w północnej części Powiatu Szczycieńskiego. W granicach powiatu funkcjonuje sześć gmin wiejskich: Dźwierzuty, Jedwabno, Rozogi, Szczytno, Świętajno, Wielbark oraz miasto i gmina Pasym (gmina wiejsko-miejska), miasto Szczytno (gmina miejska). Gmina zajmuje obszar 263 km², co stanowi 13,61% powierzchni Powiatu Szczycieńskiego i 1,09% Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W Powiecie Szczycieńskim zajmuje piątą pozycję pod względem obszaru i trzecią pod względem ludności - na 8 gmin. Gmina Dźwierzuty graniczy z następującymi (ośmioma) gminami:

<i>Powiat Szczycieński: (od południa)</i>	<ul style="list-style-type: none">• Pasym• Szczytno• Świętajno
<i>Powiat Olsztyński: (od północnego-zachodu)</i>	<ul style="list-style-type: none">• Biskupiec• Barczewo• Purda
<i>Powiat Mrągowski: (od północnego-wschodu)</i>	<ul style="list-style-type: none">• Sorkwity• Piecki

Gmina należy do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”.

Teren Gminy w większości należy do dorzecza Środkowej Wisły, północno zachodnia część - do dorzecza Pregoty, a jej wschodnia część do dorzecza Niemna. W ujęciu fizycznogeograficznym (wg J. Kondrackiego) większa część obszaru Gminy należy do mezoregionu Pojezierze Mrągowskie [makroregion Pojezierze Mazurskie, podprowincja Pojezierza Wschodniobałtyckie, prowincja Niż Wschodniobałtycko-Białoruski, mega region Niż Wschodnioeuropejski] – tworzącego rodzaj garbu o kulminacjach ponad 200 m n.p.m., który góruje ponad sąsiednimi mezoregionami. Garb ten jest poprzecinany w kierunku południkowym szeregiem rynien wypełnionych jeziorami. Jest tu znacznie mniej jezior niż w innych rejonach Pojezierza Mazurskiego; mało też jest lasów, większość obszaru zajmują łąki i pola uprawne.

Rysunek 3 - Gmina Dźwierzuty według regionalizacji fizycznogeograficznej

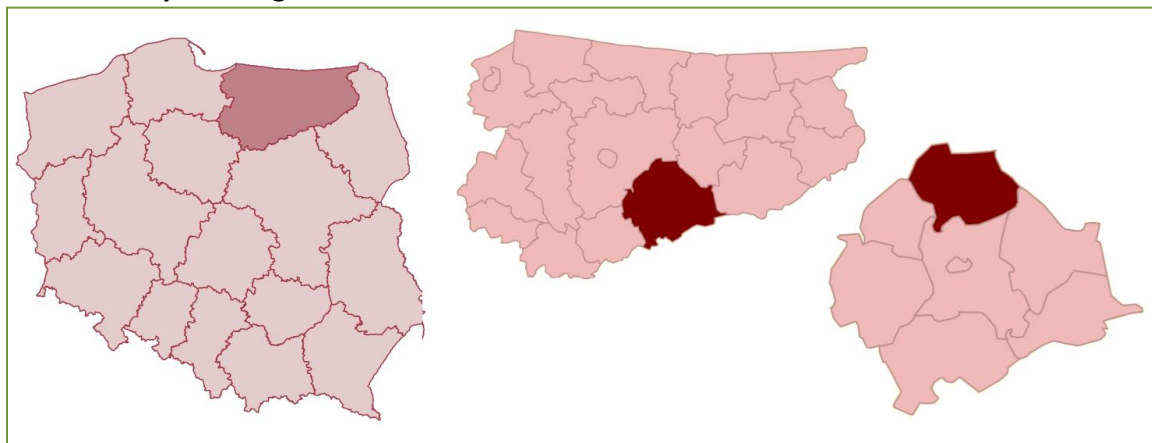

źródło: commons.wikimedia.org

Jedynie północno-zachodnie fragmenty Gminy należą do mezoregionu Pojezierze Olsztyńskie. Krajobraz ukształtowany został w wyniku ostatniego zlodowacenia (lobu Łyny), którego fazy zaniku zaznaczają się w postaci łuków wałów morenowych sięgających na wschodzie po linię Szczytno-Biskupiec. Wysokość moren nie przekracza 200 m n.p.m. W podłożu zalega głównie glina zwalowa, a w dolinach rynien lodowcowych i mis pojeziernych występują torfowiska i łąki.

Rysunek 4 - Położenie Gminy Dźwierzuty na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Powiatu Szczycieńskiego

źródło: stat.gov.pl

Przez Gminę przebiega Droga Krajowa nr 57, Droga Wojewódzka nr 600. Odległość z Dźwierzut do (centrum) Olszyna to około 40 km, Szczytna 18 km, Biskupca 20 km oraz Mrągowo 34 km. W bezpośrednim sąsiedztwie Gminy (około 28 km od Dźwierzut) znajduje się Port Lotniczy Olsztyn-Mazury w Szymanach. Jest jedynym portem lotniczym w województwie warmińsko-mazurskim. Samoloty rejsowe obsługują połączenia (stan na czerwiec 2016 r.) z Krakowem, Berlinem, Monachium i Londynem.

Mieszkańcy Gminy mogą korzystać z połączeń komunikacyjnych realizowanych przez: PKS Szczytno, PKS Mrągowo, PKS Ostrołęka oraz prywatnych przewoźników (np. Lepczak Bus).

Tabela 1 - Wykaz miejscowości na terenie Gminy Dźwierzuty wraz z ilością mieszkańców [stan na 31 XII 2015 r.]

Augustowo	29	Linowo	293	Rumy	361
Babięty	9	Łupowo	189	Rusek Mały	109
Budy	29	Małszewko	129	Rutkowo	100
Dąbrowa	96	Miętkie	354	Sąpłaty	95
Dźwierzuty	1 646	Mirowo	33	Stankowo	126
Gisiel	106	Mycielin	10	Szczepankowo	75
Grądy	111	Nowe Kiejkuty	330	Śledzie	5
Grodziska	128	Olszewski	230	Targowo	342
Jabłonka	207	Orzyny	301	Targowska Wola	120
Jeleniewo	189	Popowa Wola	191	Targowska Wólka	98
Julianowo	128	Przytuły	1	Zalesie	154
Kałużyczyn	87	Rańsk	210	Zazdrość	-
Kulka	12	Rogale	121	Zimna Woda	7
Laurentowo	-	Rów	4		

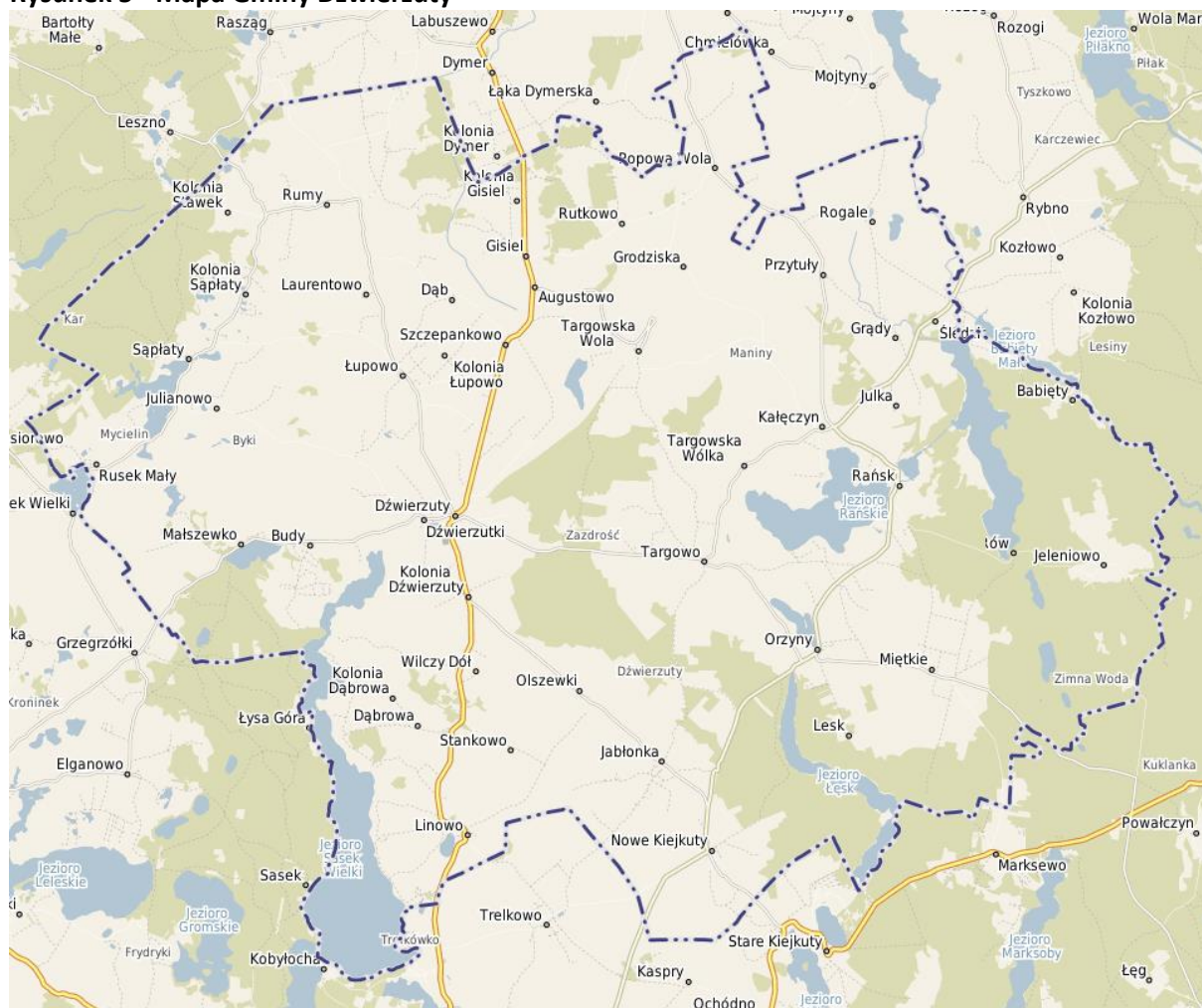
Źródło: UG Dźwierzuty

W skład Gminy wchodzi 18 sołectw (Dąbrowa, Dźwierzuty, Gisiel, Grodziska, Jabłonka, Jeleniowo, Linowo, Łupowo, Miętkie, Nowe Kiejkuty, Olszewki, Orzyny, Popowa Wola, Rańsk, Rumi, Sąpłaty, Stankowo, Targowo), a sieć osadniczą tworzy 41 miejscowości.

Siedzibą Gminy są miejscowość Dźwierzuty będąca centrum administracyjno-usługowym, położone przy Drodze Krajowej nr 57. Dźwierzuty są również największą miejscowością Gminy z 1 646 mieszkańcami, ponad trzystu mieszkańców posiadają również: Rumi, Miętkie, Targowo, Nowe Kiejkuty, Orzyny.

Rysunek 5 - Mapa Gminy Dźwierzuty

Źródło: dzwierzuty.e-mapa.net

Gmina Dźwierzuty jest gminą o charakterze rolniczym. Najwięcej – bo aż 58,19% jej powierzchni zajmują użytki rolne. Następne w kolejności grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 28,28% powierzchni Gminy. Wśród użytków rolnych największą część stanowią grunty orne, które zajmują 10 837 ha. Następne w kolejności są pastwiska i łąki, zajmują one odpowiednio 2 812 i 1 255 ha.

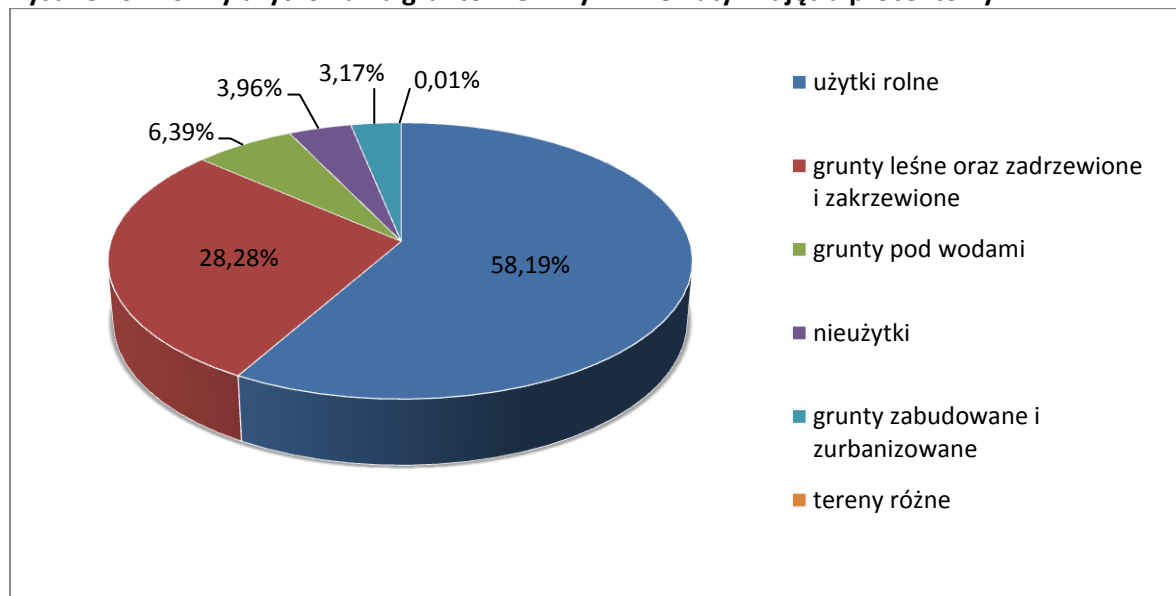

Tabela 2 - Powierzchnia geodezyjna Gminy Dźwierzuty według kierunków wykorzystania [w ha]

powierzchnia ogółem	26 334
użytki rolne	15 325
- grunty orne	10 837
- sady	10
- łąki trwałe	1 255
- pastwiska trwałe	2 812
- grunty rolne zabudowane	295
- grunty pod stawami	2
- grunty pod rowami	114
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	7 448
- lasy	7 088
- grunty zadrzewione i zakrzewione	360
grunty pod wodami	1 682
- pod wodami powierzchniowymi płynącymi	1 659
- pod wodami powierzchniowymi stojącymi	23
grunty zabudowane i zurbanizowane	834
- tereny mieszkaniowe	97
- tereny przemysłowe	3
- tereny inne zabudowane	50
- tereny zurbanizowane niezabudowane	25
- tereny rekreacji i wypoczynku	21
- tereny komunikacyjne - drogi	521
- tereny komunikacyjne - kolejowe	72
- użytki kopalne	45
nieużytki	1 043
tereny różne	2

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Rysunek 6 - Formy użytkowania gruntów Gminy Dźwierzuty w ujęciu procentowym

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Główne kierunki rozwoju Gminy to rolnictwo oraz agroturystyka. W celu zachowania i ochrony środowiska rozwój gospodarstw rolnych ma odbywać się w trzech kierunkach. Pierwszy z nich to produkcja w tzw. sposób zintegrowany, oparta o racjonalne stosowanie nawozów mineralnych i organicznych. Drugim kierunkiem ma być rozwój gospodarstw ekologicznych. Trzecim, rozwój gospodarstw agroturystycznych – nastawionych na przyjmowanie gości we własnych gospodarstwach.

Dane z roku 2015 wskazują, iż na terenie Gminy jest 898 gospodarstw rolnych (średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 14,54 ha) w następującym przedziale powierzchniowym:

Tabela 3 - Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Dźwierzuty

Wielkość gospodarstwa [ha]	Ilość gospodarstw	Obszar [ha]
1,01 - 2,00	192	266,9742
2,01 - 5,00	252	812,6031
5,01 - 7,00	75	448,3174
7,01 - 10,01	63	530,8827
10,01 - 15,00	117	1 437,8318
powyżej 15,01	199	9 525,9507

źródło: Urząd Gminy Dźwierzuty

Gmina Dźwierzuty charakteryzuje się rozdrobnioną strukturą agrarną. Blisko 50% stanowią gospodarstwa do 5 ha. Grupa gospodarstw o powierzchni 5-15 ha użytków rolnych stanowi ponad 28%, a gospodarstwa powyżej 15 ha użytków rolnych stanowią tylko 22% gospodarstw ogółem.

Wśród uprawianych roślin największy udział - pod względem obszaru – mają kukurydza na kiszonkę, pszenżyto, pszenica ozima, rzepak ozimy, jęczmień jary, żyto i owies.

Tabela 4 - Struktura upraw na terenie Gminy Dźwierzuty

Zasiew	Obszar zasiewu [ha]	Średnia wydajność – plon [q]
kukurydza na kiszonkę	781	420
pszenżyto	668	33
pszenica ozima	510	37
rzepak ozimy	496	29
jęczmień jary	410	24
żyto	383	31
owies	372	24
mieszanki zbożowe	340	30
ziemniaki	227	190
pszenica jara	205	30
bobik	110	22
jęczmień ozimy	54	29
rzepak jary	45	20

źródło: Urząd Gminy Dźwierzuty

Wśród hodowli zwierząt największą popularnością cieszy się hodowla bydła – ogółem 7 606 szt.,

w tym krowy 3 680 szt. (ze średnią roczną wydajnością 4 460 litrów mleka). Skup mleka odbywa się poprzez mleczarnie w Grajewie i Giżycku. Następna w kolejności jest hodowla trzody chlewnej (2 236 szt., w tym lochy 180 szt.), owiec (42 szt., w tym maciorki 19 szt.), kozy (4szt.) oraz konie (78 szt.). Nowoczesne obory znajdują się w Orzynach (3 szt.), Rumach (3 szt.), Dźwierzutach (3 szt.), Nowych Kiejkutach (2 szt.) i Linowie (1 szt.). W Julianowie znajduje się specjalistyczne gospodarstwo do hodowli kur (5 kurników).

Na terenie Gminy Dźwierzuty nie działają grupy producenckie, ani zrzeszenia rolników.

Infrastruktura oraz układ komunikacyjny

Infrastruktura drogowa

Sieć drogową w Gminie Dźwierzuty tworzy: 1 Droga Wojewódzka (DW), 1 droga krajowa (DK), 108,556 km dróg powiatowych (DP) oraz 159,714 km dróg gminnych (DG).

Droga Krajowa nr 57 (DK 57) to droga o długości ok. 188 km, leżąca na obszarze województw warmińsko-mazurskiego i mazowieckiego, trasa ta łączy Bartoszyce z Pułtuskim. W granicach administracyjnych Gminy Dźwierzuty znajduje się 18 km DK 57. Droga Wojewódzka nr 600 (DW 600) to droga o długości 46 km, łącząca Mrągowo ze Szczytnem. Droga w całości biegnie na terenie powiatów mrągowskiego i szczytyńskiego. Droga DW 600 jest częścią Szlaku zamków krzyżackich, który prowadzi z Węgorzewa do Działdowa. Na terenie Gminy Dźwierzuty droga przebiega na odcinku 15,200 km.

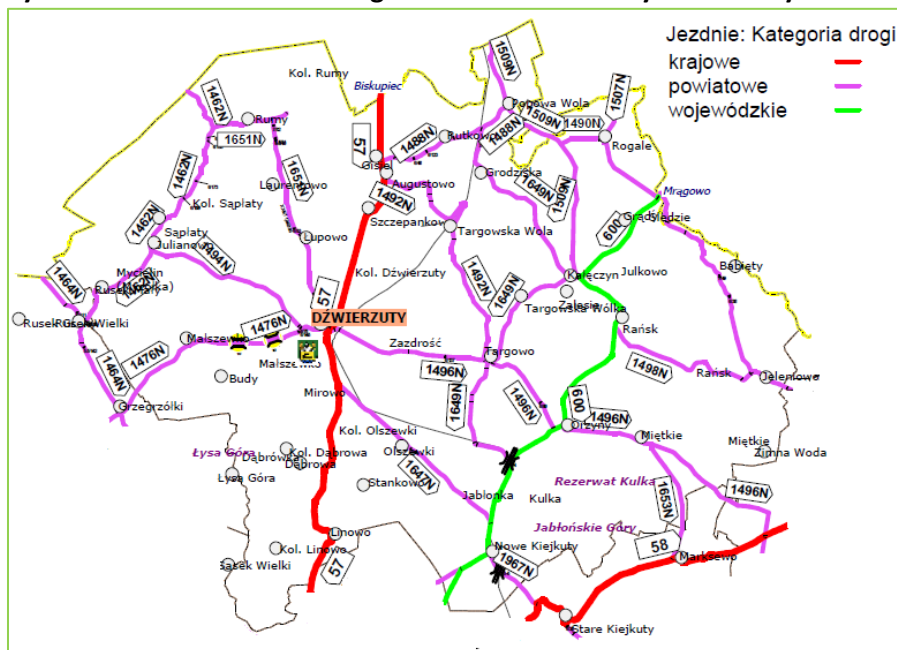
W granicach administracyjnych Gminy Dźwierzuty znajduje się:

- 16 Dróg Powiatowych o łącznej długości 108,556 km, w tym:
 - asfaltowe – 45, 430 km,
 - bitumiczne – 40,985 km,
 - ulepszone – 4,127 km,
 - brukowe – 2,725 km,
 - gruntowe – 15,631 km.
- Drogi Gminne o łącznej długości 159,714 km, w tym:
 - bitumiczne – 6,105 km,
 - ulepszone – 1,494 km,
 - kostka – 1,184 km,
 - brukowe – 5,185 km,
 - gruntowe – 145,746 km (w tym wzmocnione żwirem 56,223 km).

Większość dróg jest w bardzo złym stanie technicznym.

Rysunek 7 - Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Dźwierzuty

źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Szczytnie

Linia kolejowa

Przez Gminę Dźwierzuty przebiega zlikwidowana Linia Kolejowa nr 262, łącząca stację Szczytno ze stacją Biskupiec Reszelski. Ruch na trasie wstrzymano w roku 1994, a od końca 2014 r. nastąpiła fizyczna rozbiórka linii. Jednak z uwagi na walory krajobrazowe terenów przez które przebiega istniejący nasyp kolejowy planowana jest budowa trasy rowerowej po śladzie rozebranej linii kolejowej. Trasa ma mieć 41 kilometrów, a wraz z jej budową mają powstać miejsca parkingowe oraz tablice informacyjne opisujące trasę i położenie na szlaku.

Publiczny transport zbiorowy

Usługi publicznego transportu zbiorowego na terenie Gminy Dźwierzuty realizowane są przez PKS Szczytno, PKS Mrągowo, PKS Ostrołęka oraz prywatnych przewoźników (np. Lepczak Bus). Jednak usługi transportowe świadczone są wzdłuż DK 57 i DW 600, w związku z czym poza tymi szlakami komunikacyjnymi część miejscowości Gminy jest praktycznie wykluczona komunikacyjnie. Gmina Dźwierzuty w ramach środków własnych zapewnia transport dzieci do placówek oświatowych na terenie Gminy oraz dzieci niepełnosprawnych do placówek w Szczytnie i Biskupcu.

Infrastruktura elektryczna

Przez teren Gminy Dźwierzuty przebiegają dwie napowietrzne linie wysokiego napięcia (LWN):

- LWN 110 kV relacji Olsztyn - Szczytno (Energia Operator SA),
- LWN 220 kV relacji Elektrownia Ostrołęka – Olsztyn (PSE SA).

W chwili obecnej trwa budowa dwutorowej LWN 400 kV relacji Elektrownia Ostrołęka – Olsztyn (PSE SA). Po jej uruchomieniu zlikwidowana zostanie LWN 220 kV. Na terenie Gminy Dźwierzuty nie ma obecnie Głównego Punktu Zasilania (GPZ).

Infrastruktura wodna, kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków, gospodarka odpadami

Sieć wodociągowa w Gminie Dźwierzuty dociera do wszystkich osiemnastu sołectw, jednak z sieci wodociągowej korzysta 79,1% mieszkańców. Długość sieci wodociągowej wynosi 215,92 kilometrów. Stacje Uzdatniania Wody znajdują się w: Dźwierzutach, Targowie, Rumach, Orzynach, Nowych Kiejkutach i Grodziskach.

Tabela 5 - Infrastruktura wodociągowa w Gminie Dźwierzuty [stan na 31 XII 2015]

długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	215,92
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1246
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³ - dekametr sześcienny]	148,7
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	5353
roczne zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m ³]	28,0

źródło: UG Dźwierzuty

Zarządzaniem i administrowaniem siecią wodną oraz kanalizacyjno-sanitarną zajmuje się Zakład Wodociągów i Kanalizacji Kazimierz Skonieczny (ul. Konopnickiej 66/1, Szczytno).

Około 43,5% mieszkańców Gminy Dźwierzuty korzysta ze zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do trzech oczyszczalni ścieków: w Dźwierzutach oraz zbiorowych oczyszczalniach ścieków w Stankowie i Sąplatach. Jedynie osiem sołectw w Gminie jest objętych gminną siecią kanalizacyjno-sanitarną.

Tabela 6 - Infrastruktura kanalizacyjna w Gminie Dźwierzuty [stan na 31 XII 2015]

długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	94,5
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	711
ścieki odprowadzone [dam ³ – dekametr sześcienny]	101,4
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]	2941

źródło: UG Dźwierzuty

Gmina Dźwierzuty należy do Regionu Centralnego Gospodarki Odpadami. Odpady przekazywane są do Instalacji Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Olsztynie (ZGOK Olsztyn) za pośrednictwem Stacji Przetadunkowej Odpadów w Trelkowie (SPO Trelkowo, Gmina Szczytno). Na terenie Gminy źródłami odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty infrastruktury handlowej, usługowej, szkolnictwa, obiekty turystyczne. W Gminie stosuje się selektywną zbiórkę odpadów i zastosowano poniższe frakcje:

- zmieszane odpady komunalne,
- papier i tektura, metal, tworzywa sztuczne, szkło i opakowania wielomateriałowe, popioły i żużle, odpady ulegające biodegradacji (w tym opakowania biodegradowalne) oraz odpady zielone,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady z remontów, przeterminowane leki, chemikalia, zużyte opony.

Z terenu Gminy odbiera się całą masę odpadów komunalnych przekazywanych przez właścicieli nieruchomości, w tym zarówno zmieszanych odpadów komunalnych, jak i odpadów gromadzonych

w sposób selektywny. Wprowadzono cztery kolory worków i pojemników:

- żółty – odpady z tworzyw sztucznych, metali i opakowań wielomateriałowych,
- niebieski – odpady z papieru i tektury,
- zielony – odpady ze szkła.
- brązowy – odpady biodegradowalne (odpady kuchenne oraz odpady zielone).

Historia i dziedzictwo kulturowe

Gmina Dźwierzuty przed podbojem krzyżackim, jak i sąsiednie gminy dzisiejszego powiatu szczycieńskiego była częścią Galindii. Po podboju tych ziem w XIII w. przez Zakon Szpitala Najświętszej Maryi Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie (czyli Zakon Krzyżacki) tereny te stały się częścią prokuratorii szczycieńskiej przeznaczoną do nadań dla rycerstwa w zamian za zasługi dla zakonu. Obdarowani rycerze we własnym zakresie zakładali nowe wsie czynszowe, dwory i folwarki, a także często sprzedawali, zamieniali lub tracili własne majątki. Stąd początki większości miejscowości na terenie gminy sięgają XIV-XV wieku.

Same Dźwierzuty powstały w 1374 roku jako siedziba rodu von Wildenau. Z zapisków wiadomo, że w 1383 roku był tu już zamek, a w 1399 roku kościół. Warto nadmienić, że sama nazwa Dźwierzuty używana była przez okoliczną ludność mazurską i jest polonizacją staropruskiej nazwy Swersutten. W roku 1483 powstaje tu pierwszy młyn wodny, a podobne przywileje młyńskie posiadały również i inne sąsiednie miejscowości (do tej tradycji odwołuje się współczesny herb Gminy Dźwierzuty).

Rysunek 8 - Herb i flaga Gminy Dźwierzuty

źródło: UG Dźwierzuty

Dźwierzuty założone zostały na planie owalnicy ze stawem po środku (obecnie układ nieczytelny). Na wysokiej skarpie znajduje się późnogotycki kościół (później ewangelicki) otoczony drzewami oraz cmentarzem. Z drugiej strony wsi znajduje się kościół katolicki z XIX wieku. Około 1374 roku Wielki Mistrz Krzyżacki Winrich von Kniprode nadał 250 włók ziemi wokół Dźwierzut rycerzowi Mentzłowi

von Wildenauowi, który około 1383 roku zbudował obronny zamek. W latach 1466-1657 tereny Gminy Dźwierzuty znajdowały się w Prusach Książęcych (lenno Korony Królestwa Polskiego). W wieku XVII miejscowość miała prawo organizowania jarmarków, a w latach 1770-1818 była siedzibą urzędu skarbowego. W latach 1763-1776 proboszczem był Jan Samuel Gregorovius, autor kazań opublikowanych w Postylli Polskiej. Zmarł w Dźwierzutach w 1778 roku. Na początku XX w. Mieczysław Orłowicz określił Dźwierzuty jako miasteczko mazurskie z ludnością na pół niemiecką, o 1 250 mieszkańcach. W miejscowości, oprócz dwóch kościołów, znajdowały się dwa młyny wodne na strudze Dźwierzutka i Gorzelnia.

W 1945 roku po zakończeniu działań wojennych zarówno do Dźwierzut jak i innych miejscowości następuje częściowy powrót dawnych mieszkańców, a także coraz silniejszy napływ ludności polskiej z Mazowsza oraz repatriantów z dawnych Kresów Wschodnich. Powstają wówczas także struktury polskiej administracji państwowej, oświaty oraz rozwój spółdzielczości i zakładów pracy. Od stycznia 1973 roku w wyniku nowego podziału administracyjnego kraju Dźwierzuty stają się siedzibą gminy.

Atrakcją Gminy są zabytkowe kościoły i cmentarze (Dźwierzuty, Rańsk, Targowo, Rummy). Osobliwością Gminy jest szlak pałacowo-dworski, który obejmuje miejscowości – Małszewko, Budy, Grądy, Grodziska, Zalesie, Rogale, Przytuły, Popowa Wola, Orzyny, Targowo, Jabłonka. Większość budowli pałacowych uległo zniszczeniu i straciło swoją dawną świetność. Ślady dawnych budynków, parków i kaplic najlepiej zachowane są w Zalesiu, Popowej Woli i Orzynch. Inną ciekawostką Gminy jest szlak przedwojennych budynków szkolnych, które do dnia dzisiejszego spełniają swoje funkcje edukacyjne i wychowawcze – Dźwierzuty, Rummy, Linowo, Kałużyczyn, Orzyny. W Jeleniowie, Miętkich, Rańsku, Olszewku i Łupowie dawne szkoły pełnią funkcje świetlic wiejskich. W Sąpłatach w budynku dawnej szkoły zorganizowano Muzeum Regionalne.

Najciekawsze zabytki w Gminie:

Tabela 7 - Najciekawsze zabytki na terenie Gminy Dźwierzuty

Miejscowość	Zabytki
Dźwierzuty	Gotycki Kościół Ewangelicko-Augsburski z XIV w wraz z cmentarzem; Neogotycki Kościół Katolicki z XIX w wraz z cmentarzem; Dom pastora z XVIII w.; Budynek szkolny połowy XIX w.; Zespół budynków szkolnych – szkoła i budynek dla nauczycieli wybudowany 1927-1928.
Budy	Zespół parkowo-dworski: pałac, zabudowa folwarczna, czworaki, park.
Małszewko	Najstarszy majątek w regionie (wymieniany w dokumentach w średniowieczu); Zespół parkowo-dworski: zabudowania folwarczne, spichlerz, park; Gorzelnia XX wiek
Jabłonka	Park podworski o charakterze krajobrazowym z 1865 r.; Zespół parkowo-dworski: zabudowania folwarczne, brama wjazdowa, fundament pałacu; Budynek szkolny z pocz. XX w.
Jeleniowo	Murowane i drewniane domy mazurskie pochodzący z pocz. XX w.; Budynek szkolny z pocz. XX w. zbudowany na planie litery T.
Linowo	Zabudowania murowane i budynek szkolny z początku XX w.
Łupowo	Wieś o układzie owalnicy z zachowaną historyczną zabudową; Budynek szkolny z poł XIX w.; Stara Kuźnia.
Miętkie	Wieś z zachowanym budownictwem z początku XX w. oraz tzw. „kochówkami”.

Nowe Kiejkuty	Pozostałości po pomniku mieszkańców wsi poległych w I wojnie światowej.
Olszewki	Budynek szkolny z 1894 r.
Orzyny	Dwukondygnacyjny pałac z pocz. XIX w. z tarasem i ryzalitowym hallu na osi; Fragmenty dawnego parku dworskiego; Wiejskie domy i czworaki z pocz. XIX w.; Szkoła murowana z czerwonej cegły z końca XIX w.
Popowa Wola	Zespół dworsko-folwarczny: dwór, stajnia, park; Budynek dworca kolejowego; Szkoła z 1908 r.; Cmentarz Ewangelicki z I Wojny Światowej.
Grodziska	Zespół dworsko-folwarczny: dwór, zabudowania folwarczne, park.
Rańsk	Zespół dworski – budynki folwarczne, czworak, obora, zespół budynków dawnego młyna; Budynek dawnej mleczarni; Kościół Ewangelicko-Augsburski z 1815 z ryglowym szczytem.

Rysunek 9 - Kościół Ewangelicko-Augsburski w Dźwierzutach

źródło: mojemazury.pl

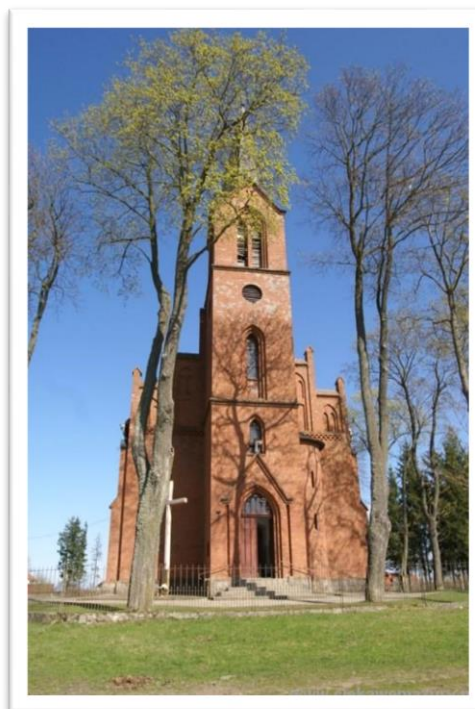
Gotycki Kościół Ewangelicko-Augsburski w Dźwierzutach

Kościół z XIV w., przebudowany pod koniec XVII lub na początku XVIII w. po pożarze w 1691 r. z wykorzystaniem murów wcześniejszej wieży. Wybudowany na planie prostokąta w stylu późnogotyckim z późniejszymi elementami barokowymi. W szczycie prezbiterium znajduje się chorągiewka metalowa (1695 r.). Masywna, czworoboczna wieża posiada trzy kondygnacje, wzmocniona skarpami w narożnikach. Wnętrze kościoła salowe z oryginalnym ewangelickim wyposażeniem, ołtarz z końca XVI w. (z rzeźbioną grupą „Ukrzyżowania” w kwaterze środkowej). W skrzydłach bocznych na awersach znajdują się portrety Lutra i Melanchtona. Prospekt organowy z połowy XVIII w. W oknach znajdują się witraże, ufundowane przez parafian w 1936 r. Na ścianie prezbiterium znajduje się tablica pamiątkowa Juliusa von Quiesa (dawny właściciel Małszewka), który zginął w Kamerunie. W zakrystii znajduje się skrzynia i tablica z nazwiskami żołnierzy poległych w trakcie wojen napoleońskich.

Rysunek 10 - Neogotycki kościół w Dźwierzutach

Neogotycki Kościół pw. Trójcy Przenajświętszej w Dźwierzutach wybudowany został w latach 1880-1884. Jest to budowla murowana z czerwonej cegły z wieżą przykrytą spiczastym hełmem. Prezbiterium zwieńczone jest schodkowym szczytem. Przy wieży znajduje się półcyldryczna klatka schodowa z wejściem na chór. Ostrołukowe okna świątyni wypełnione są maswerkami. W prezbiterium znajduje się gwiazdźdźiste sklepienie. Kropielnica pochodzi z 1874 roku. Wyposażenie kościoła jest neogotyckie – ołtarz zdobiony jest figurami aniołów, dwa ołtarze boczne, ambona, konfesjonały, ławki, witraże.

źródło: ciekawemazury.pl

Rysunek 11 - Kościół w Rańsku

źródło: mojemazury.pl

Kościół ewangelicki zbudowany w latach 1815-1817, murowany z ryglowym szczytem. We wnętrzu ołtarz kolumnowy oraz tablice z nazwiskami żołnierzy – mieszkańców parafii, poległych w I wojnie światowej. Zabytkowy jest także żeliwny piec. Obecnie filia Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Szczytnie.

Muzeum Regionalne w Sąpłatach powstało na bazie zbiorów, które zgromadziła Babska Izba w 1978r. Babska Izba to grupa kobiet z Sąpłat i Julianowa, które pod kierownictwem Maryny Okęckiej Bromkowej zebrały stare sprzęty, narzędzia, spotykały się i śpiewały pieśni ludowe usłyszane od ludzi z tych okolic. Były to przeważnie pieśni wileńskie, gdyż dużo ludzi z tamtych stron przesiedlono na Mazury. Maryna Okęcka-Bromkowa pisarka i redaktor Polskiego Radia w Olsztynie była znakomitym znawcą folkloru. Zespół Babska Izba na skutek zawirowań politycznych i społecznych rozpadł się. Zebrane sprzęty, narzędzia, ceramikę, kołowrotki przechowała nauczycielka Zofia Kubicka. W 1997 roku zlikwidowano szkołę w Sąpłatach, pojawiło się więc miejsce na ekspozycję tego co było już zgromadzone oraz na powiększenie ilości zbiorów.

W zbiorach Muzeum Regionalnego w Sąpłatach znajduje się dużo rzeźb, książek związanych z folklorem, przekazanych przez Marynę Okęcką Bromkową. W muzeum znajdują się również sprzęty gospodarstwa domowego, narzędzia z jakich korzystali ludzie z okolicznych wiosek. W Muzeum Regionalnym w Sąpłatach urządzono również kącik poświęcony twórczości i pamięci Pani Maryny Okęckiej Bromkowej.

Rysunek 12 - Muzeum Regionalne w Sąpłatach

źródło: muzeaspoleczne.ariari.org, ciekawemazury.pl

Walory przyrodnicze i turystyczne

Walory przyrodnicze

Cenny przyrodniczy zasób Gminy Dźwierzuty stanowią lasy o powierzchni 7 110 ha (blisko 27% całkowitej powierzchni), podzielone pomiędzy Nadleśnictwo Strzałowo, Korpele, Wipsowo oraz Spychowo. Ogólna powierzchnia jezior i rzek to 1 680 ha. Największymi rzekami Gminy są Babant, Kanał Dźwierzucki i Kanał Dymerski. Na obszarze Gminy występują jeziora: Sasek Wielki (869,3 ha), Rańskie (291,3 ha), Babięty Wielkie (250,4 ha), Łęsk (116,9 ha), Sąpłaty (81,4 ha), Łęczek (39,5 ha),

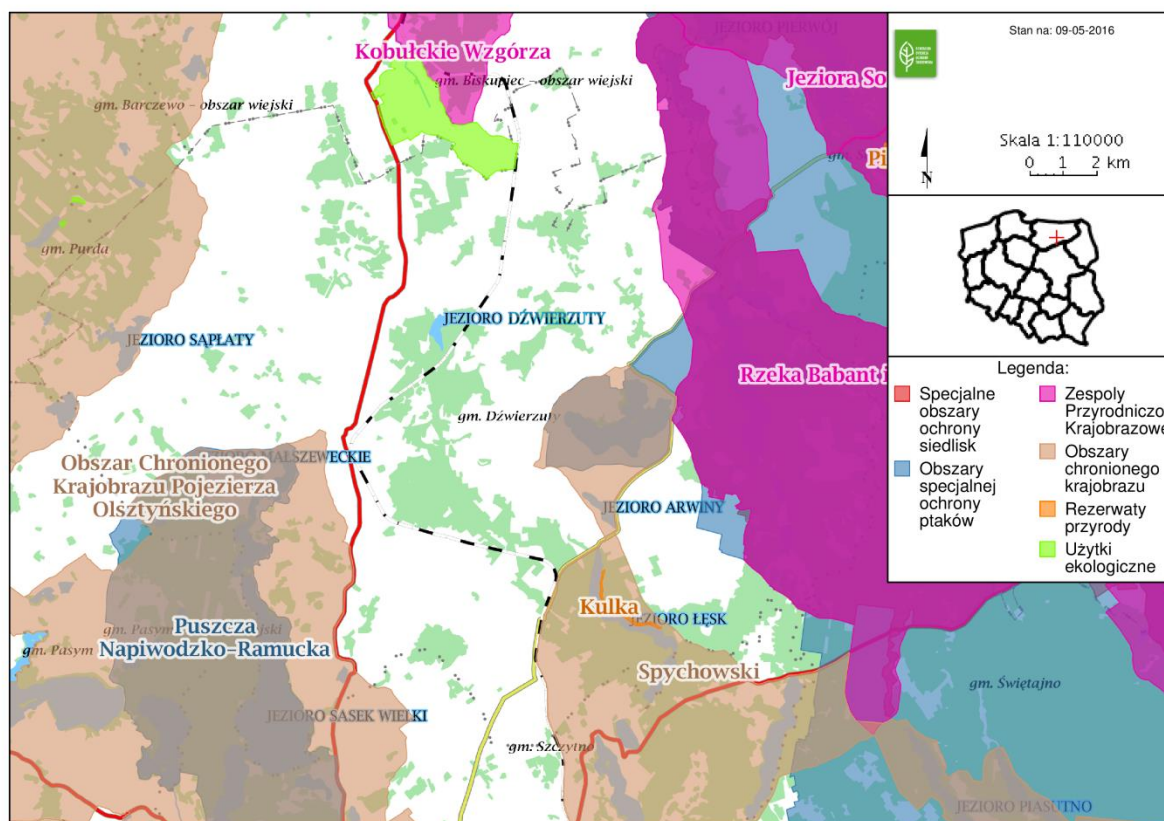

Małszewskie (35,2 ha), Arwiny (33,9 ha), Dźwierzuty (25,4 ha), Miętkie (23 ha), Słupek (17,1 ha), Linowskie (12,7 ha), Borówko (9,9 ha), Zalesna (5 ha).

Z uwagi na zachowane walory przyrodnicze oraz stopień zadrzewienia, teren Gminy objęty jest szczególną ochroną. Południowo-zachodnia jej część leży w otulinie projektowanego Parku Krajobrazowego Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, a pozostała część znajduje się w obrębie terenów chronionego krajobrazu.

Na obszarze Gminy występuje 7 obiektów uznanych za pomniki przyrody (także tej nieożywionej), takie jak: dęby szypułkowe i bezszypułkowe, jałowce pospolite, lipa drobnolistna oraz głązy narzutowe. Niezwykle cenny obiekt przyrodniczy, w całości zlokalizowany na terenie Gminy, stanowi Rezerwat Kulka. Znajdują się tu również położone wzdłuż granic Gminy obszary Natura 2000 (siedliskowe oraz ptasie), obszar krajobrazu chronionego, zespół przyrodniczo-krajobrazowy oraz użytki ekologiczne.

Rysunek 13 - Obszary chronione na terenie Gminy Dźwierzuty

Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; portal www.geoserwis.gdos.gov.pl

Rezerwat - obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

„Kulka” [pow. całk. 1,8 km²] - PL.ZIPOP.1393.RP.53

Rezerwat ten zwany też rezerwatem roślinności stepowej (pontyjskiej), położony jest na terenie gminy Dźwierzuty, w odległości około 1,2 km od miejscowości Orzyny. Utworzony w 1955 roku celem zachowania, ze względów naukowych i dydaktycznych, fragmentu lasu ze stanowiskami flory pontyjskiej i roślin chronionych. Rezerwat "Kulka" liczący 12,39 ha powierzchni ciągnie się wąskim pasem, o przeciętnej szerokości 20-30 m i długości około 2500 m wzdłuż wschodniego brzegu rynnowego jeziora Łęsk, mającego 116 ha powierzchni i maksymalną głębokość 39,5 m. Usytuowany na wysokim brzegu jeziora rezerwat porastają w większości dwa zespoły leśne: grąd mający charakter lasu dębowo-grabowego oraz bór mieszany. Strome zbocza jeziora porasta wiele gatunków roślin kserotermicznych, należących do tzw. elementu pontyjskiego i subpontyjskiego, jak np.: sasanka łąkowa (*Pulsatilla pratensis*), sparceta piaszkowa (*Onobrychis arenaria*), drakiew żółtawa (*Scabiosa ochroleuca*), pięciornik piaszkowy (*Potentilla arenaria*), gorysz pagórkowy (*Peucedanum oreoselinum*), groszek czerniejący (*Lathyrus niger*), ciemiężyk białokwiatowy (*Vincetoxicum officinale*). W przeszłości lista rzadkich gatunków roślin była znacznie dłuższa. Przyczyną stopniowego zaniku gatunków stepowych i kserotermicznych jest proces zarastania otwartych powierzchni rezerwatu przez zespół grądu i boru mieszanego, a także silny rozwój warstwy krzewiastej oraz zarastanie muraw kserotermicznych przez paproć orlicę (*Pteridium aquilinum*) i siewki dębu.

Rysunek 14 - Rezerwat "Kulka"

źródło: korpele.olsztyn.lasy.gov.pl

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy – to fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe i estetyczne.

"Rzeka Babant i Jezioro Białe" [pow. całk. 126,38 km²] - PL.ZIPOP.1393.ZPK.99

Zespół położony jest również na terenie gmin Biskupiec, Sorkwity i Piecki Przez teren Gminy Dźwierzuty przepływa rzeka Babant o naturalnym korycie, natomiast w bliskim sąsiedztwie zespołu położone jest jezioro Babięty Wielkie o głębokości 65 m z najbogatszą w Polsce kolonią relikтового skorupiaka *Pallasea quadrispinosa*.

Obszary Chronionego Krajobrazu - obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Na terenie Gminy znajduje się „Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Olsztyńskiego” (pow. całk. 410.08 km², PL.ZIPOP.1393.OCHK.599) oraz „Spychowski” (pow. całk. 121,71 km², PL.ZIPOP.1393.OCHK.618).

Obszary Natura 2000 - głównym celem funkcjonowania sieci Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Drugim jej celem jest ochrona różnorodności biologicznej. Na terenie Gminy Dźwierzuty znajdują się (fragmenty) dwa obszary ptasie oraz jeden siedliskowy:

- „Puszcza Napiwodzko-Ramucka” – obszar ptasi (pow. całk. 1 166,05 km², PLB280007),
- „Puszcza Piska” – obszar ptasi (pow. całk. 1 728,02 km², PLB280008),
- „Ostoja Piska” – obszar siedliskowy (pow. całk. 578.27 km², PLH280048).

Użytki ekologiczne – to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. W Gminie Dźwierzuty ustanowiono 2 użytki ekologiczne:

- "Łąki Dymerskie" - podmokłe łąki zarośnięte trzcina o powierzchni 250 ha stanowiących pozostałość po osuszonym jeziorze Dymer,
- "Złotowisko żurawi" - miejsce przystankowe dla migrujących żurawi o powierzchni 70 ha.

Turystyka i rekreacja

Zwolennicy aktywnego wypoczynku, pragnący poznać okolice, urokliwą przyrodę oraz piękne zabytki na terenie Gminy Dźwierzuty odnajdą miejsca idealnie nadające się na wycieczki piesze, rowerowe oraz kajakowe.

Szlak rowerowy „Łzy Lodowca”

Malownicza trasa (58 km) o dziewiczej florze i faunie, ukazująca uroki zróżnicowanego terenu południowych Mazur. Na szczególną uwagę zasługuje unikatowa, polodowcowa „oaza” – czyli tak zwane „łzy lodowca”, które stanowią główną atrakcję szlaku. Są to małe akweny, które powstały po przejściu lodowca. Górna część wbitych w ziemię wielkich sopli lodowcowych z czasem zaczęła się topić, tworząc stawki z czarną wodą - „bez dna”. Stawki te zachwycają urodziwą, rzadko spotykaną roślinnością (czermień błotna, kosaciec). Są one rozsiane na przestrzeni około 2 km².

Rysunek 15 – Szlaki turystyczne na terenie Gminy Dźwierzuty

Źródło: www.turystyka.szczytno.pl

Szlak rowerowy „Babska Chata”

Trasa o długości 35 km pełna jest wzniesień i zjazdów. Ciekawostką trasy jest Muzeum Regionalne Ziemi Mazurskiej w miejscowości Sępłaty. Biegnie głównie po asfalcie i jest oznakowana na niebiesko-żółto. Trasa przebiega przez Gminy: Pasym i Dźwierzuty (Rusek Mały, Sępłaty, Julianowo, Dźwierzuty, Małszewko).

Szlak kajakowy „Saska Sawica”

Sama trasa jest bardzo popularna wśród miłośników aktywnego spędzania wolnego czasu. Spływ kajakowy pozwala odkryć na nowo piękno terenów które z perspektywy wody wyglądają inaczej. Szlak o całkowitej długości 47 km biegnie przez rynnowe jeziora takie jak Sasek Wielki. Większość trasy przebiega przez tereny lesiste i bagienne. Na terenie Gminy szlak obejmuje jezioro Sasek Wielki.

Projektowany szlak rowerowy „Wstęga rowerowa Warmia-Mazury”

Zlikwidowana Linia Kolejowa nr 262 (relacji Szczytno-Biskupiec) ma najbliższym czasie stać się nowym szlakiem rowerowym „Wstęga Rowerowa Mazury-Warmia”. Dzięki porozumieniu jest to wspólny projekt Starostwa Powiatowego w Szczycinie, miasta Szczytina oraz gmin: Szczytno, Dźwierzuty i Biskupiec. Trasa w najbliższych latach stanie się jedną z atrakcji turystycznych regionu, w większości przebiega przez teren Gminy Dźwierzuty (sołectwa: Nowe Kiejkuty, Jabłonka, Olszewki, Dźwierzuty, Targowo i Popowa Wola). Trasa ma wspaniałe walory krajobrazowe. Duże różnice w wysokościach

niwelują liczne wiadukty, których na terenie Gminy jest 11. Jadący od strony Szczytna z pewnością docenią widoki z wysokiego nasypu przed miejscowością Nowe Kiejkuty. Ze wzniesienia rozciąga się piękny widok na okoliczne łąki i lasy. Po drodze turyści zobaczą budynki dawnych stacji kolejowych w Nowych Kiejkutach, Jabłonce, Olszewkach oraz Grodziskach.

W okolicach Dźwierzut zostaną wykonane miejsca wypoczynku dla turystów wyposażone w infrastrukturę i małą architekturę (wiata, grill, toaleta, ławki i parking dla rowerów). Wzdłuż całej trasy powstaną pętle rowerowe - czyli specjalnie oznaczone punkty, z tablicami informacyjnymi o ciekawych miejscach leżących w bezpośredniej okolicy, które warto zwiedzić.

Na odcinku pomiędzy Popową Wolą a Rudziskami dzięki staraniom władz gminy i prezes Stowarzyszenia Wioska Żurawi z Popowej Woli p. Kazimiery Klobuszańskiej udało się zachować ponad czterokilometrowy odcinek torów. Na tym odcinku planowane jest uruchomienie przejazdów drezynowych (także napędzanych za pomocą rowerów).

Demografia

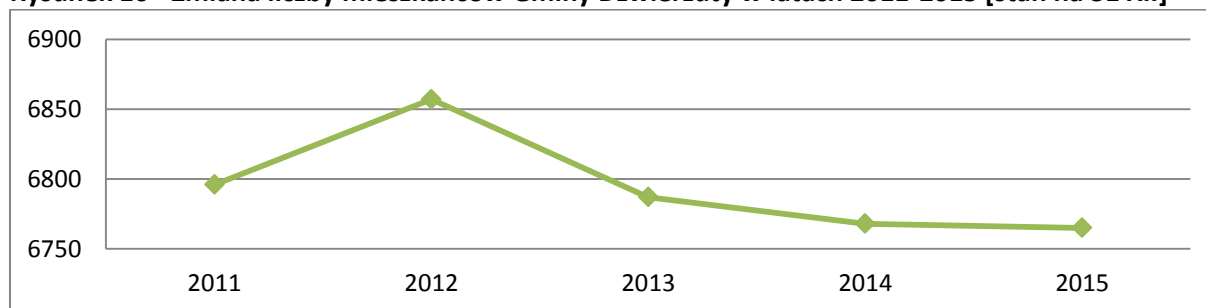
Gmina Dźwierzuty jest piątą co do wielkości gminą w Powiecie Szczycieńskim (na osiem) - o powierzchni 263 km². Zameldowanych jest tu 6 765 osób – co plasuje Gminę na trzeciej pozycji wśród wszystkich gmin, a na drugiej wśród wiejskich w powiecie. Średnia gęstość zaludnienia w Gminie to 26 osób na km² (czwarta pozycja w powiecie). Dla porównania średnia gęstość zaludnienia w Województwie Warmińsko-Mazurskim to 60 os./km², a w Powiecie Szczycieńskim to 37 os./km².

Tabela 8 - Liczba ludności w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015 [stan na 31 XII]

Liczba ludności (stan na 31 XII)	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	6796	6857	6787	6768	6765
- mężczyźni	3401	3417	3391	3384	3340
- kobiety	3395	3440	3396	3384	3425
Ludność na 1 km²	26	26	26	26	26
Współczynnik feminizacji (kobiety na 100 mężczyzn)	100	101	100	100	103

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, UG Dźwierzuty

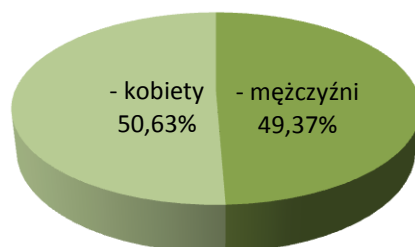
Rysunek 16 - Zmiana liczby mieszkańców Gminy Dźwierzuty w latach 2011-2015 [stan na 31 XII]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, UG Dźwierzuty

Na przestrzeni pięciu lat (2011-2015) ludność Gminy zmniejszyła się o 31 osób. Zmniejszanie się liczby mieszkańców w badanym okresie występuje praktycznie we wszystkich gminach Powiatu Szczycieńskiego – jedynym wyjątkiem jest gmina wiejska Szczytno.

Rysunek 17 - Procentowa struktura mieszkańców w podziale na płeć w Gminie Dźwierzuty w roku 2015 [stan na 31 XII]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Dźwierzuty

W praktycznie całym badanym okresie (lata 2012-2014) występowała jedynie nieznaczna przewaga ilości kobiet nad mężczyznami lub stan równowagi. Aż do roku 2015 kiedy wystąpił znaczny spadek

ilości mężczyzn (przy jednoczesnym znaczącym wzroście ilości kobiet) - współczynnik feminizacji 103. Tendencja przewagi ilości kobiet nad mężczyznami utrzymuje się również w Powiecie Szczycieńskim (gdzie 50,40% to kobiety, a 49,60% mężczyźni – stan na 2014 r.) i podobnie w całym Województwie Warmińsko-Mazurskim (51,04% kobiety, 48,96% mężczyźni – stan na 2014 r.).

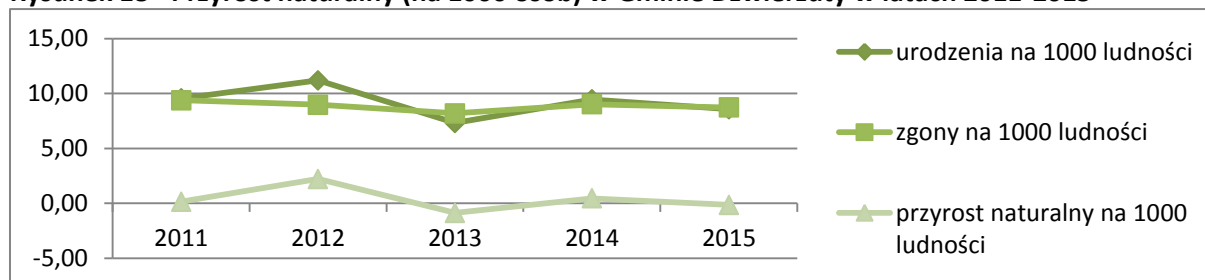
Tabela 9 - Ruch naturalny ludności w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
małżeństwa	31	36	30	34	23
urodzenia żywe	65	76	50	64	58
zgony	64	61	56	61	59
przyrost naturalny	1	15	-6	3	-1
<i>małżeństwa na 1000 ludności</i>	4,5	5,3	4,4	5,0	3,4
<i>urodzenia na 1000 ludności</i>	9,5	11,2	7,3	9,5	8,6
<i>zgony na 1000 ludności</i>	9,4	9,0	8,2	9,0	8,7
<i>przyrost naturalny na 1000 ludności</i>	0,1	2,2	-0,9	0,4	-0,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, UG Dźwierzuty

Przyrost naturalny w Gminie Dźwierzuty na 1000 osób w roku 2015 wyniósł -0,1. Pomimo ujemnej wartości oraz tendencji spadkowej był wyższy od wyniku w Powiecie Szczycieńskim (-1,89*) oraz w Województwie Warmińsko-Mazurskim (-0,59*) [* – stan na koniec pierwszego półrocza 2015].

Rysunek 18 - Przyrost naturalny (na 1000 osób) w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, UG Dźwierzuty

Tabela 10 - Migracje ludności na pobyt stały w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015	
zameldowania ogółem	58	47	56	60	113	
zameldowania	z miast	25	22	33	38	15
	ze wsi	27	23	19	21	95
	z zagranicy	6	2	4	1	3
wymeldowania ogółem	121	81	87	91	110	
wymeldowania	do miast	68	42	51	51	19
	na wieś	51	39	34	35	82
	za granicę	2	0	2	5	9
saldo migracji	-63	-34	-31	-31	3	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, UG Dźwierzuty

W badanym okresie saldo migracji w Gminie Dźwierzuty wykazywało tendencję rosnącą by w roku 2015 osiągnąć wartość dodatnią. Istotnym czynnikiem jest również ukryta migracja, którą tworzą

osoby długotrwale przebywające za granicą, lecz wciąż zameldowane na terenie Gminy. Ujemne saldo migracji (lata 2011-2014) jest główną przyczyną zmniejszającej się liczby mieszkańców Gminy i jednocześnie przy przyroście naturalnym wykazującym wyraźny trend spadkowy.

Tabela 11 - Ludność według wieku w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015 [stan na 31 XII]

	0-2 lata	3-6	7-12	13-15	16-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej
2011	247	279	500	286	410	527	1120	923	967	771	766
2012	219	316	482	274	428	540	1112	959	931	823	773
2013	186	311	462	276	388	535	1111	953	908	857	800
2014	184	317	428	263	357	563	1074	982	873	894	833
2015	180	312	428	253	365	544	1073	1017	861	871	861

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, UG Dźwierzuty

W latach 2011-2015 liczba mieszkańców w wieku 0-15 lat zmniejszyła się 139 osób, a w wieku powyżej 65 lat zwiększyła się o 95 osób. Wpływa na to naturalny ruch ludności oraz w pewnym stopniu saldo migracji. Trend starzenia się społeczeństwa - tak jak i całą Polskę - dotyka również i Gminę Dźwierzuty.

Tabela 12 - Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Dźwierzuty w latach 2010-2014 w podziale na płeć [stan na 31 XII]

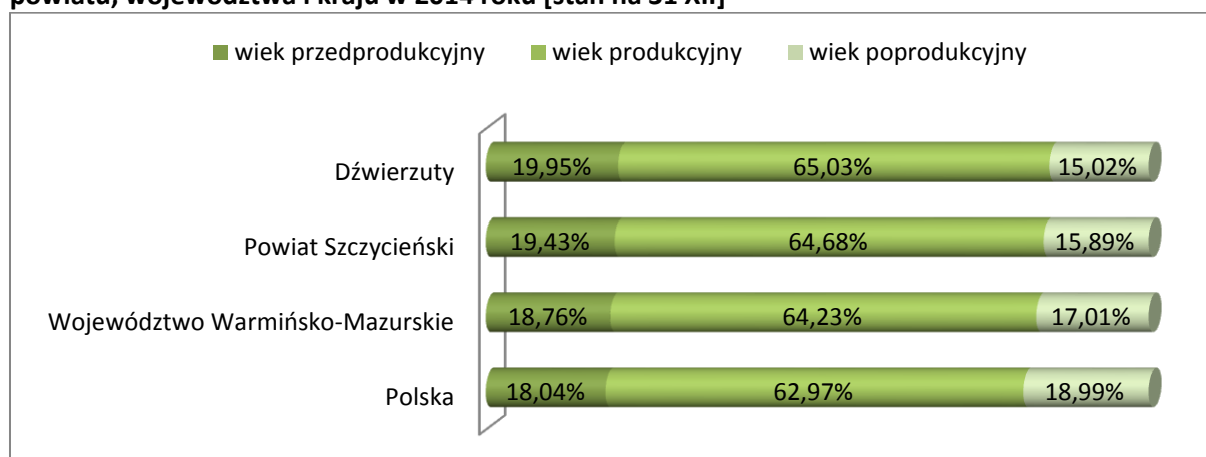
		2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem		6 858	6 796	6 857	6 787	6 768
W wieku	przedprodukcyjnym	razem	1 576	1 524	1 492	1 395
	w tym:	mężczyźni	801	760	743	701
		kobiety	775	764	749	694
	produkcyjnym	razem	4 333	4 310	4 384	4 398
	w tym:	mężczyźni	2 360	2 355	2 386	2 391
		kobiety	1 973	1 955	1 998	2 007
	poprodukcyjnym	razem	949	962	981	994
	w tym:	mężczyźni	288	286	288	299
	kobiety	661	676	693	695	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Gminie Dźwierzuty występuje również korzystna sytuacja związana ze strukturą ludności wg ekonomicznych grup wieku. Duży odsetek [19,95%] stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, a jedynie 15,02% osoby w wieku poprodukcyjnym. Należy pamiętać jednak o tym, że negatywnie na ten współczynnik wpłynąć może ujemne saldo migracji związane z emigracją poza teren Gminy młodych ludzi. Na tle kraju, województwa oraz powiatu wyżej wymieniona struktura kształtuje się bardzo pozytywnie.

Rysunek 19 - Procentowy udział ludności według ekonomicznych grup wieku na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju w 2014 roku [stan na 31 XII]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego pokazuje relację pomiędzy liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym i w wieku produkcyjnym.

Zbyt wysokie wartości tego wskaźnika, z jednej strony korzystnie świadczące o zamożności i zdrowotności danego społeczeństwa (ludzie żyją długo), są jednak niekorzystne z punktu widzenia finansów publicznych (mała liczba osób płacących podatki równocześnie przy dużej liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, ochrony zdrowia). Współczynnik obciążenia demograficznego Gminy Dźwierzuty jest korzystny. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym jest większa od liczby osób w wieku nieprodukcyjnym. Oczekiwać można, że sytuacja taka będzie się utrzymywać jeszcze przez najbliższe lata (analizując zestawienie dotyczące liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym). Wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie na tle kraju, województwa oraz powiatu przyjmują mniejsze (lepsze) wartości.

Tabela 13 - Wskaźnik obciążenia demograficznego Gminy Dźwierzuty w latach 2010-2014 [stan 31 XII]

	2010	2011	2012	2013	2014
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	58,3	57,7	56,4	54,3	53,8
wskaźnik dla:					
Polski					58,8
Województwa Warmińsko-Mazurskiego					55,7
Powiatu Szczycieńskiego					54,6
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	60,2	63,1	65,8	71,3	75,3
wskaźnik dla:					
Polski					105,2
Województwa Warmińsko-Mazurskiego					90,7
Powiatu Szczycieńskiego					81,8
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	21,9	22,3	22,4	22,6	23,1
wskaźnik dla:					
Polski					30,2
Województwa Warmińsko-Mazurskiego					26,5
Powiatu Szczycieńskiego					24,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Przedsiębiorczość, rynek pracy

W Gminie Dźwierzuty w roku 2015 (stan na 31 XII) – według danych z Głównego Urzędu Statystycznego - w krajowym rejestrze urzędowym REGON zarejestrowanych było 308 podmiotów gospodarki narodowej. Blisko 95% to podmioty sektora prywatnego.

Branżą w której działa najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy - według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 – jest:

- handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych (włączając motocykle) z 23,05% udziału.

Kolejnymi sektorami są:

- budownictwo [15,91%],
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo [9,74%],
- przetwórstwo przemysłowe [7,14%],
- pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby [7,14%],
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości [6,49%].

Wszystkie podmioty prowadzące działalność we wskazanych branżach są podmiotami prywatnymi.

Tabela 14 - Wykaz podmiotów (według działów PKD 2007) zarejestrowanych na terenie Gminy Dźwierzuty w roku 2015 [stan na 31 XII]

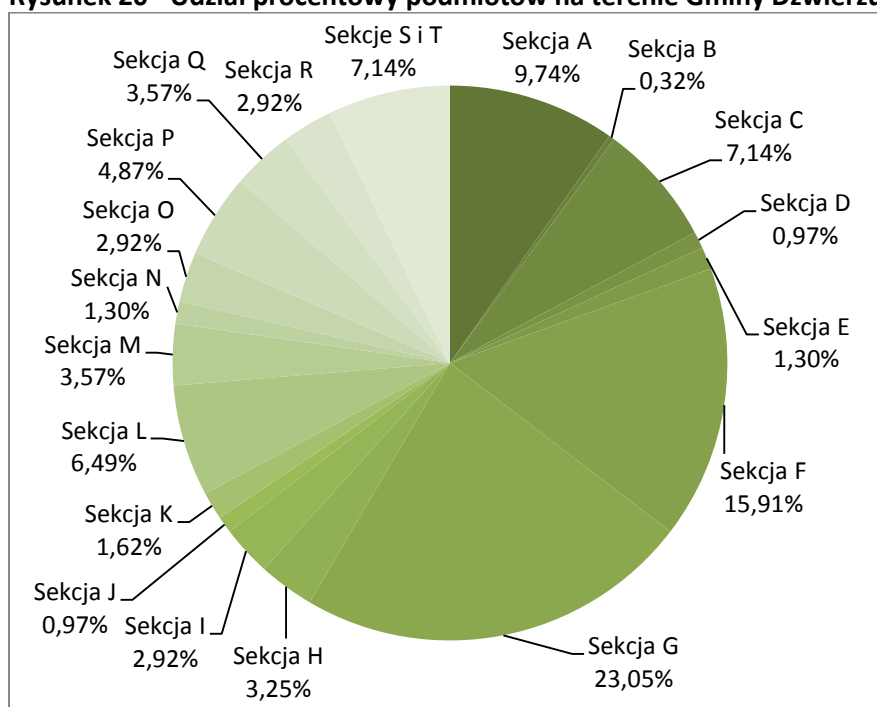
sekcja	opis	ogółem	w tym sektor publiczny
A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	30	0
B	górnictwo i wydobywanie	1	0
C	przetwórstwo przemysłowe	22	0
D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	0
E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	0
F	budownictwo	49	0
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	71	0
H	transport i gospodarka magazynowa	10	0
I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	0
J	informacja i komunikacja	3	0
K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	0
L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	20	1
M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	11	0

N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4	0
O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	2
P	edukacja	15	9
Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11	1
R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	9	2
S i T	pozostała działalność usługowa [S] oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby [T]	22	0
OGÓŁEM		308	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Rysunek 20 - Udział procentowy podmiotów na terenie Gminy Dźwierzuty wg działów PKD 2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Najpopularniejszą formą prowadzenia działalności w Gminie – podobnie jak w całym powiecie i w kraju – jest forma jednoosobowej działalności gospodarczej osoby fizycznej (76,98% liczby podmiotów prywatnych). I to właśnie osoby fizyczne mają największy udział w podmiotach wśród najpopularniejszych branż: 100,00% dla budownictwa, 92,86% dla handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych (włączając motocykle), 81,82% dla przetwórstwa przemysłowego oraz 80,00% dla rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa.

Dalej są to: stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (7,56%), spółki handlowe (4,47%), spółdzielnie (2,06%), fundacje (0,69%) oraz spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (0,34%).

Tabela 15 - Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Dźwierzuty wg form prawnych w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Sektor prywatny	281	294	289	292	291
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	219	228	223	223	224
spółki handlowe	15	15	12	13	13
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1
spółdzielnie	5	5	5	6	6
fundacje	1	1	1	1	2
stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	19	21	23	23	22
Sektor publiczny	14	16	15	15	15
państwowe i samorządowe jedn. prawa budżetowego	10	12	11	11	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 16 - Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Dźwierzuty według klas wielkości w latach 2011-2015

Podmioty zatrudniające:	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	286	295	310	304	307
0 – 9 osób	273	282	296	290	292
10 – 49 osób	13	13	14	14	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

95,11% podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy to podmioty zatrudniające do 9 pracowników czyli mikroprzedsiębiorstwa (w tej grupie znajdują się osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą). Do 49 pracowników zatrudnia siedemnaście zakładów pracy (czyli 4,89% podmiotów to małe przedsiębiorstwa). Na terenie Gminy nie ma średnich i dużych przedsiębiorstw.

Gmina Dźwierzuty zajmuje ostatnie miejsce (wraz z Gminą Wielbark) wśród wszystkich gmin Powiatu Szczygieńskiego pod względem ilości podmiotów zarejestrowanych przypadających na 10 tysięcy ludności. Wskazuje to na bardzo niską aktywność w zakresie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy.

Tabela 17 - Podmioty wpisane do rejestru REGON na terenie gmin Powiatu Szczygieńskiego na 10 tys. ludności w roku 2014

Pozycja	Gmina	Podmioty na 10 tys. ludności
1	Szczytno (gmina miejska)	965
2	Świątajno (gmina wiejska)	767
3	Jedwabno (gmina wiejska)	746
4	Szczytno (gmina wiejska)	715
5	Pasym (gmina miejsko-wiejska)	700
6	Rozogi (gmina wiejska)	457
7	Wielbark (gmina wiejska)	454
	Dźwierzuty (gmina wiejska)	454

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Do największych i najważniejszych firm (a równocześnie pracodawców) działających na terenie Gminy należy **GEM** (Giętoklejone Elementy Meblowe SC) w Dźwierzutach. Firma zajmuje się produkcją

sklejkowych profili giętych. Oferuje fotele fińskie, stelaże foteli, stelaże meblowe, stoliki i ławy, boki do sof i kanap oraz inne elementy do produkcji mebli. **Mazur Kolor** (Miętkie) jest producentem najwyższej jakości elementów stolarki budowlanej wykonanej z drewna. Wyroby produkowane są z najwyższej klasy wyselekcjonowanego drewna z okolicznych lasów jak również importowanego z egzotycznych krajów, przy zastosowaniu najnowocześniejszych technologii. Firma specjalizuje się w stolarce przeznaczonej do odbudowy obiektów będących pod nadzorem konserwatora zabytków, nietypowej lub nowoczesnej wymagającej szczególnej staranności wykonania. Innymi ważnymi przedsiębiorcami są **Bio Point** – producent paszy dla zwierząt, **Farmer w Zalesiu** – gospodarstwo rolno-ogrodnicze oraz **Stolarnia w Łupowie**.

Bezrobocie

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Szczytnie i Urzędu Statystycznego w Olsztynie na terenie Gminy Dźwierzuty w okresie 2011-2015 zaobserwowano spadek bezrobocia (236 osoby). Największa liczba bezrobotnych była zarejestrowana w 2013 roku i było to 765 osób. W Gminie na koniec 2015 roku bez pracy pozostawało 480 osób, w tym 250 kobiet.

Tabela 18 - Liczba bezrobotnych w Gminie Dźwierzuty oraz Powiecie Szczycieńskim w latach 2011-2015

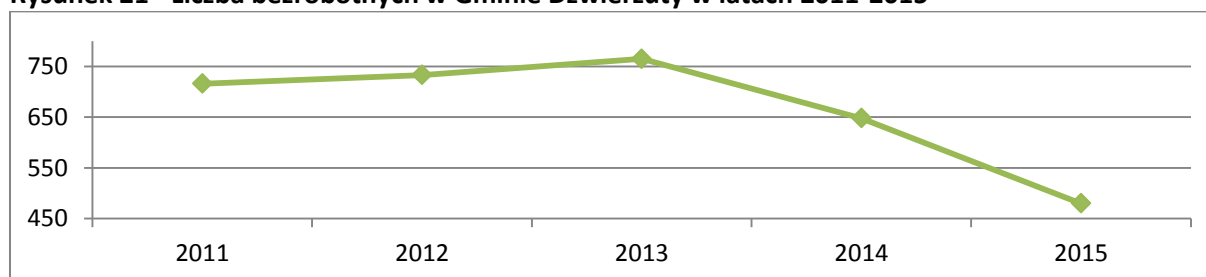
Liczba bezrobotnych [wg stanu na 31 XII]	2011	2012	2013	2014	2015
Gmina Dźwierzuty					
liczba bezrobotnych	716	733	765	648	480
w tym kobiety	431	416	402	338	250
Powiat Szczycieński					
liczba bezrobotnych	6 405	6 479	6 342	5 413	4 074
w tym kobiety	3 510	3 460	3 255	2 746	2 115

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczytnie

Na koniec 2015 roku wśród wszystkich 480 osób, 52,08% stanowiły kobiety. Duży odsetek stanowią osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy:

- 60,83% to długotrwale bezrobotni [292 os.],
- 26,46% to osoby bez kwalifikacji zawodowych [127 os.],
- 26,25% to osoby powyżej 50 roku życia [126 os.],
- 19,79% to osoby do 25 roku życia [95 os.],
- 5,21% to niepełnosprawni.

Rysunek 21 - Liczba bezrobotnych w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczytnie

Problem bezrobocia w Gminie Dźwierzuty, podobnie jak i w całym Powiecie Szczycieńskim, w znacznym stopniu dotyka jej mieszkańców. W całym Powiecie Szczycieńskim stopa bezrobocia jest wyższa od wojewódzkiej i krajowej odpowiednio o 1,3 i 7,8 punktów procentowych.

Tabela 19 - Stopa bezrobocia na poziomie powiatu, województwa, kraju w latach 2011-2015

Stopa bezrobocia [wg stanu na 31 XII]	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat Szczycieński	25,4%	26,0%	25,5%	22,4%	17,6%
Województwo Warmińsko-Mazurskie	20,1%	21,2%	21,7%	18,9%	16,3%
Polska	12,5%	13,4%	13,4%	11,5%	9,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczytnie

Mieszkalnictwo

W roku 2014 na terenie Gminy Dźwierzuty znajdowało się 2 039 mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 74,1 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę to 22,3 m². Sytuacja mieszkaniowa w Gminie rozwija się w stosunkowo wolnym, ale stabilnym tempie.

Tabela 20 - Zasoby mieszkaniowe w Gminie Dźwierzuty w latach 2010-2014

Zasoby mieszkaniowe	2010	2011	2012	2013	2014
Budynki mieszkalne ogółem	1 283	1 319	1 326	1 334	1 346
Mieszkania – ogółem					
Mieszkania	1 993	2 007	2 014	2 025	2 039
Izby	8 024	8 094	8 132	8 200	8 277
powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	144 761	146 351	147 118	149 433	151 104
Mieszkania – wskaźniki					
przeciętna pow. użytkowa 1 mieszkania [m ²]	72,6	72,9	73,0	73,8	74,1
przeciętna pow. użytkowa mieszkania na 1 os. [m ²]	21,1	21,5	21,5	22,0	22,3
mieszkania na 1000 mieszkańców	290,6	295,3	293,7	298,4	301,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 21 - Mieszkania oddane do użytkowania w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015

Mieszkania oddane do użytkowania [ogółem]	2011	2012	2013	2014	2015
Mieszkania	15	10	13	14	12
Izby	-	-	-	-	77
powierzchnia użytkowa [m ²]	1 291	1 729	1 129	2 657	1 671

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 22 - Mieszkania socjalne w zasobach Gminy Dźwierzuty w latach 2012-2014

Mieszkania socjalne	2012	2013	2014
Mieszkania	1	2	2
powierzchnia użytkowa [m ²]	20	38	38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Pomoc społeczna

W Gminie Dźwierzuty zadania pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dźwierzutach (ul. Niepodległości 6).

Zgodnie z art. 7 Ustawy o Pomocy Społecznej GOPS w Dźwierzutach udziela pomocy z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Pomoc społeczna przyznawana jest w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.

Ośrodek udziela także wsparcia w ramach:

- świadczeń rodzinnych (zasiłek rodzinny, zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka),
- funduszu alimentacyjnego,
- dodatków mieszkaniowych,
- zryczałtowanego dodatku energetycznego.

W ramach realizacji swych zadań, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej objął w 2014 roku różnorodną formą środowiskowej pomocy 18,1% wszystkich mieszkańców na terenie Gminy Dźwierzuty (co stanowi 406 gospodarstw domowych i 1 222 osób).

Tabela 23 - Środowiskowa pomoc społeczna w Gminie Dźwierzuty w latach 2010-2014

Środowiskowa pomoc społeczna	2010	2011	2012	2013	2014
Ilość gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	370	392	401	404	406
<i>w tym: poniżej kryterium dochodowego</i>	311	336	361	367	363
Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	1 311	1 305	1 341	1 286	1 222
<i>w tym: poniżej kryterium dochodowego</i>	1 107	1 113	1 223	1 160	1 087
Zasięg korzystania z pomocy społecznej [w %]	19,1	19,1	19,7	18,8	18,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Na przestrzeni lat 2010-2014 zauważa się spadek liczby rodzin korzystających z świadczeń rodzinnych, jest to w głównej mierze spowodowane wzrostem dochodów rodzin oraz równoległe zmniejszającą się liczbą dzieci.

Tabela 24 - Świadczenia rodzinne w Gminie Dźwierzuty w latach 2010-2014

Świadczenia rodzinne	2010	2011	2012	2013	2014
Korzystający ze świadczeń rodzinnych					
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	519	498	457	424	390
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	1 069	1 029	943	860	785
Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku [tys. zł]					
kwota świadczeń rodzinnych	2 551	2 593	2 579	2 447	2 247
kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	1 825	1 758	1 625	1 619	1 452
kwota zasiłków pielęgnacyjnych	458	444	452	458	456

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dźwierzutach przyjmuje wnioski o przyznanie Karty Dużej Rodziny.

Opieka zdrowotna

Na terenie Gminy Dźwierzuty znajdują się dwa zakłady opieki zdrowotnej mające podpisany kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „Medical”, ul. Szcycieńska 16, 12-120 Dźwierzuty,
- Przychodnia Lekarska „Elmed” Poradnia Lekarza POZ, Orzyny, 12-120 Dźwierzuty.

W Dźwierzutach zlokalizowany jest gabinet stomatologiczny (Gabinet Stomatologiczny Barbara Gasperowicz, ul. Szcycieńska 16), oraz Apteka (ul. Szcycieńska 16A).

W dni wolne od pracy oraz w porze nocnej mieszkańcy korzystają z opieki lekarskiej poza terenem Gminy, bądź Pogotowia Ratunkowego.

W Gminie Dźwierzuty 2014 r. udzielono łącznie 18 809 porad w podstawowej opiece zdrowotnej przy liczbie mieszkańców 6 768 osób.

Bezpieczeństwo publiczne

Stan bezpieczeństwa publicznego jest jednym z istotnych czynników wpływających na poziom życia mieszkańców Gminy Dźwierzuty. Niestety w chwili obecnej na terenie Gminy nie jest zlokalizowany żaden Posterunek Policji, wyznaczony został jedynie dzielnicowy (KPP w Szczytnie). W związku z ze zbieżnym stanowiskiem Urzędu Gminy w Dźwierzutach oraz Komendy Powiatowej Policji w Szczytnie należy podjąć działania związane z utworzeniem Posterunku Policji w Dźwierzutach.

Institucją zapewniającą mieszkańcom bezpieczeństwo na terenie Gminy to również Ochotnicza Straż Pożarna. Gmina Dźwierzuty jest pod tym względem wyjątkowa, gdyż działa tu wyjątkowo dużo jednostek OSP (Dźwierzuty, Linowo, Nowe Kiejkuty, Miętkie, Rańsk, Rummy, Targowo). Jednak by skutecznie mogły działać i strzec bezpieczeństwa należy je doinwestować w sprzęt oraz zmodernizować strażnice. OSP w Dźwierzutach zajmuje się także dystrybucją żywności dla najuboższych (w ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020).

Edukacja i oświata

Na terenie Gminy Dźwierzuty działa pięć placówek szkolnych będących jednostkami budżetowymi Gminy. Organem prowadzącym dla szkoły podstawowej w Kałęczynie jest osoba Stowarzyszenie "Konik na Biegunach".

Tabela 25 - Placówki szkolne na terenie Gminy Dźwierzuty

Nawa placówki	W skład placówki wchodzi:
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dźwierzutach [ul. Sienkiewicza 1]	<ul style="list-style-type: none"> • Oddział przedszkolny • Szkoła Podstawowa
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzynach [Orzyny 34]	<ul style="list-style-type: none"> • Oddział przedszkolny • Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa w Linowie [Linowo 40]	<ul style="list-style-type: none"> • Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa w Rumach [Rummy 19]	<ul style="list-style-type: none"> • Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa w Kałęczynie [Kałęczyn 17]	<ul style="list-style-type: none"> • Szkoła Podstawowa
Publiczne Gimnazjum im. Krzysztofa Klenczona w Dźwierzutach [ul. Sienkiewicza 2a]	<ul style="list-style-type: none"> • Gimnazjum

Źródło: opracowanie własne

W roku 2014 na terenie Gminy Dźwierzuty do szkół podstawowych uczęszczało 418 uczniów, a do gimnazjów 214.

Tabela 26 - Szkoły oraz ilość uczniów na terenie Gminy Dźwierzuty dla dzieci i młodzieży w roku 2014

Typ szkoły	Szkoły	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci
szkoły podstawowe	5	30,50	418	62
gimnazja	1	9,00	214	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Kultura i sport

Gminny Ośrodek Kultury w Dźwierzutach (GOK) jest samorządową instytucją kultury, posiadającą osobowość prawną. Podstawowym zadaniem GOK (ul. Pasymaska 2) jest propagowanie i dbanie o kulturę i rekreację. Wszelkie zadania podejmowane przez GOK mają na celu kultywowanie tradycji, integrowanie poszczególnych środowisk oraz działanie na rzecz społeczności lokalnej. GOK jest organizatorem, bądź współorganizatorem szeregu imprez na terenie Gminy : WOŚP, Akcja

Ferie, Koncert na Dzień Kobiet, Wernisaż Wielkanocny, Gminna Liga Sołecka, Nocny Turniej Piłki Nożnej, Turniej Siatkowej Piłki Plażowej, Gminne Dni Rodziny, "Noc Świętojańska", „Noc pod Gwiazdami”, Europejskie Dni Dziedzictwa, Dzień Seniora, Wieczór Andrzejkowy, „Mikołaj w Gminie”, Jarmark Rękodzieła Świętecznego, Gminny Przegląd Kolęd i Pastoralek oraz "Dożynki Gminne". W Ośrodku Kultury odbywają się zajęcia prowadzone przez instruktorów oraz opiekunów poszczególnych pracowni (muzycznej, teatralnej, tanecznej. Dodatkowo prowadzone są zajęcia świetlicowe (wokalne, taneczne, rękodzielnicze, sprawnościowe).

Od marca 2016 roku GOK jest odpowiedzialny za wydawanie kwartalnika „Nasza Gmina Dźwierzuty”, który ma zadanie informować mieszkańców o wszystkich wydarzeniach i imprezach gminnych.

Rysunek 22 - Pierwszy numer kwartalnika "Nasza Gmina Dźwierzuty"

źródło: UG Dźwierzuty

Świetlice wiejskie mieszczą się w miejscowościach: Gisiel, Grodziska, Jabłonka, Jeleniewo, Łupowo, Popowa Wola, Sąplaty, Rańsk, Olszewki, Stankowo, Miętkie, Nowe Kiejkuty, Rummy, Targowo, Linowo. Koła Gospodyń Wiejskich działają w Jeleniewie, Nowych Kiejkutach, Popowej Woli i Targowie.

Gminna Biblioteka Publiczna w Dźwierzutach (ul. Niepodległości 1) obejmuje swoją działalnością teren gminy Dźwierzuty, służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i kultury.

Do zakresu działania Biblioteki należy w szczególności:

- prowadzenie działalności bibliotecznej i jej doskonalenie w celu zwiększenia zasięgu swego oddziaływania,
- gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, składanie odpowiednich dezyderatów dotyczących zakupów i kształtowania księgozbioru,
- gromadzenie i opracowywanie dokumentów życia społecznego gminy,
- ocena posiadanych zbiorów pod kątem ich przydatności w środowisku i dokonywanie niezbędnych selekcji,
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu, wypożyczanie uzupełniające do filii bibliotecznych i kompletów książek do punktów bibliotecznych oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych,
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej, popularyzacja książek i czytelnictwa,
- organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych ludziom chorym, starym i niepełnosprawnym,
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami wychowawczymi, oświatowymi, upowszechniania kultury oraz organizacjami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i rekreacyjnych społeczeństwa.

Biblioteka jest miejscem spotkań nie tylko czytelników małych, młodych ale także dorosłych, zapewnia obsługę biblioteczną mieszkańców, służy rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców, rozwojowi wiedzy i nauki, dba o sprawne funkcjonowanie systemu informatycznego. Współpracuje również z innymi instytucjami kultury oraz szkołami.

Tabela 27 - Biblioteka publiczna w Gminie Dźwierzuty w 2014 r.

Księgozbiór [woluminy]	Czytelnicy	Wypożyczenia	
		w tys. woluminów	na 1 czytelnika w wol.
14 981	357	9,8	27,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Pomimo atrakcyjności oferty biblioteki oraz coraz większej liczby zgromadzonych woluminów kryzys czytelnictwa dotknął również Gminę Dźwierzuty. Pod względem czytelnictwa Gmina Dźwierzuty zajmuje ostatnią, ósmą pozycję w powiecie z wynikiem 53 czytelników na 1 000 ludności.

Kompleks sportowy „ORLIK” w Dźwierzutach został zrealizowany w ramach ogólnopolskiego programu "Moje Boisko - Orlik 2012" w 2012 r. Kompleks boisk sportowych jest ogólnodostępny i bezpłatny. Kompleks sportowy został zlokalizowany przy Publicznym Gimnazjum im. Krzysztofa Klenczona w Dźwierzutach (ul. Sienkiewicza 2). Również tutaj zlokalizowana jest **Hala Sportowa**. Połączona jest z budynkiem szkoły łącznikiem, przystosowana jest do gry w piłkę ręczną, siatkową, koszykową oraz halową. Znajdują się tam dwie przebieralnie, jedno pomieszczenie do przechowywania sprzętu, dwa pomieszczenie dla nauczycieli oraz siłownia. Kolejna **Hala Sportowa** zlokalizowana jest **Orzynach** przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym. We wszystkich obiektach odbywają się nie tylko zajęcia sportowe, lecz również różnego rodzaju zawody, turnieje – także o zasięgu wojewódzkim.

W Dźwierzutach (przy ul. Sienkiewicza) zlokalizowana jest także największa w całym Województwie Warmińsko-Mazurskim **Strzelnica Sportowa**. Obiekt powstał dzięki zaangażowaniu Strzeleckiego Klubu Sportowego „Bielik”. Na lokalizację strzelnicy wybrana została nieczynna od lat 70-tych ubiegłego wieku żwirownia znajdująca się poza miejscowością Dźwierzuty - przy drodze w kierunku miejscowości Targowo. Latem 2014 roku wytyczone zostały osie strzeleckie i wykonane prace ziemne. Jeszcze jesienią 2014 r. SKS „Bielik” otrzymał zgodę na użytkowanie i strzelnica otworzyła swoje podwoje. Od 17 marca 2015 roku klub należy do Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego. Na strzelnicy – oprócz członków kluby - trenują także członkowie kół łowieckich, funkcjonariusze Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz żołnierze Wojska Polskiego. Regularnie odbywają się zawody strzeleckie, także z broni czarnoprochowej. Strzelnica położona jest na działce o powierzchni 8 hektarów. Do chwili obecnej zbudowanych zostało 5 osi strzeleckich. Dwie o długościach 240 i 80 metrów położone równolegle do drogi biegnącej w kierunku miejscowości Targowo oraz trzy osie o długościach 40, 25 i 20 metrów ułożone prostopadle do długich osi. Strzelnica posiada parking oraz pomieszczenie gospodarcze. Na krótkich osiach znajdują się stoliki, a dodatkowo na najszerzej osi 25-metrowej zadaszenie.

Organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Dźwierzuty działa wiele organizacji pozarządowych o charakterze pomocowym i aktywizującym lokalną społeczność.

Organizacje społeczne prowadzą działania na rzecz ekologii, ochrony środowiska, propagowania sportu, aktywności fizycznej, turystyki, kultury i historii regionu. Działanie tych podmiotów przyczyniają się głównie do promocji zdrowego stylu życia oraz integracji mieszkańców. Organizacje pozarządowe prowadzą działania na rzecz potrzebujących i wykluczonych.

Do najbardziej aktywnych organizacji funkcjonujących na terenie należą:

- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi (Linowo),
- Stowarzyszenie Przyrodnicze Na Rzecz Ochrony Wartości Przyrodniczych „Dla Dźwierzut” (Szczepankowo),
- Stowarzyszenie „Otoczeni Jeziorami” (Jeleniewo),
- Stowarzyszenie Ekologiczne „Okoń” (Rusek Mały),
- Stowarzyszenie „Wioska Żurawi” (Rutkowo),
- Stowarzyszenie Wsi Rańsk (Rańsk),
- Stowarzyszenie Odnowa Targowa (Targowo),
- Stowarzyszenie Ekologiczne GZWP-213-Olsztyn (Rusek Mały),
- Towarzystwo Przyjaciół Gminy Dźwierzuty (Linowo),
- Strzelecki Klub Sportowy Bielik (Dźwierzuty),
- Fundacja „Veritas” Polska (Sąpłaty),
- Stowarzyszenie „Konik Na Biegunach” (Jabłonka),
- Gminny Klub Sportowy Dźwierzuty (Dźwierzuty),
- Stowarzyszenie „Marysin” (Sąpłaty),
- Fundacja „Dla Mirka” (Nowe Kiejkuty).

RAPORT SPOŁECZNY - BADANIE ANKIETOWE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY DŹWIERZUTY

W celu zebrania opinii mieszkańców na temat działań strategicznych Gminy przeprowadzono badania ankietowe dotyczące poziomu jakości i zadowolenia życia.

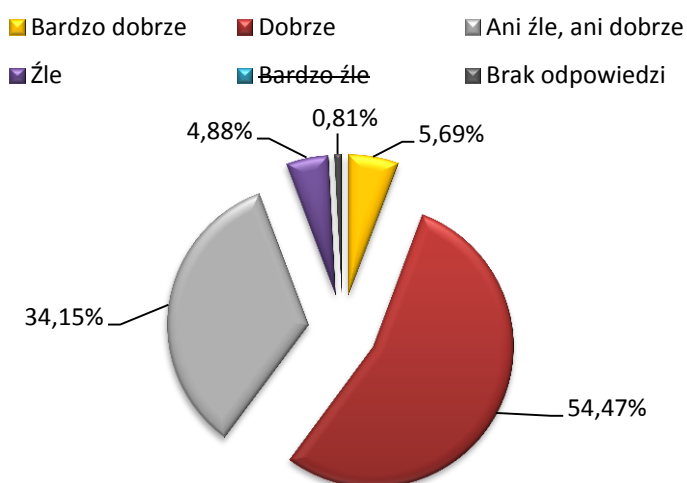
Ankiety dostępne były w wersji papierowej (Urząd Gminy) oraz w wersji elektronicznej na stronie [www.urzadu](http://www.urzadu.gov.pl).

Do dnia 15 kwietnia 2016 r do Urzędu Gminy wpłynęło **123 ankiety**.

Ankieta składała się z 20 pytań – 19 zamkniętych i jednego określającego mocne i słabe strony Gminy. Na końcu ankiety umieszczono metryczkę.

Respondenci nie zawsze udzielali odpowiedzi na wszystkie pytania zawarte w ankiecie (częściej dotyczyło to pytań otwartych oraz metryczki). Podane w tabelach i na wykresach wartości procentowe odzwierciedlają opinię osób, które zaznaczyły odpowiedzi w poszczególnych częściach ankiety.

Pytanie 1: Jak się żyje i mieszka w Gminie Dźwierzuty?

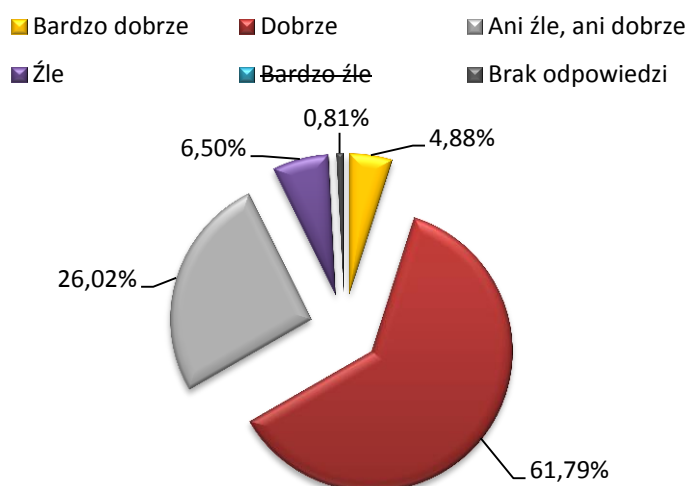
Źródło: opracowanie własne

POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW - DOBRY

Zdecydowana większość respondentów dobrze ocenia jakość życia w Gminie Dźwierzuty. 54,47% określa je jako dobre, 5,69% jako bardzo dobre. 4,88% badanych uważa, że żyje się im źle. Odpowiedź bardzo źle nie padła. 34,15% respondentów żyje się przeciętnie. Mniej niż 1% badanych nie udzieliło na pytanie odpowiedzi.

Pytanie 2: Jak oceniasz stan środowiska naturalnego w Gminie?

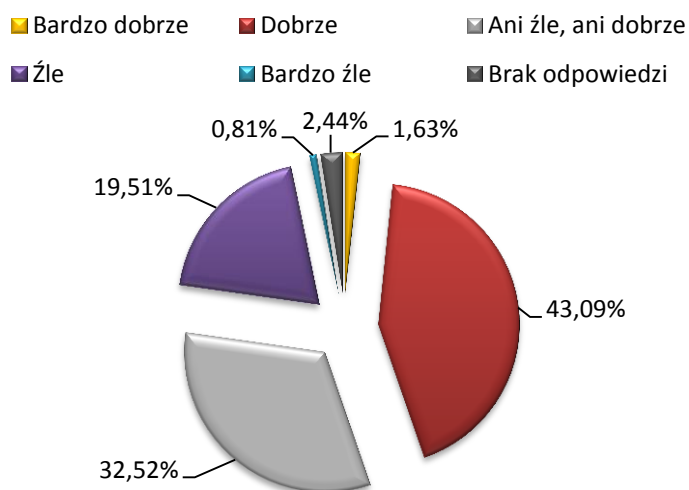

Źródło: opracowanie własne

STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO - DOBRY

Ankietowani oceniają w znacznej większości pozytywnie stan środowiska naturalnego w Gminie Dźwierzuty: 61,79% dobrze, a 4,88% bardzo dobrze. Jedynie 6,5% respondentów wskazała, że jest źle. Odpowiedź bardzo źle nie padła. 26,02% respondentów ocenia stan środowiska jako przeciętny. Mniej niż 1% badanych nie udzieliło odpowiedzi.

Pytanie 3: Jak oceniasz poziom czystości Gminy?

Źródło: opracowanie własne

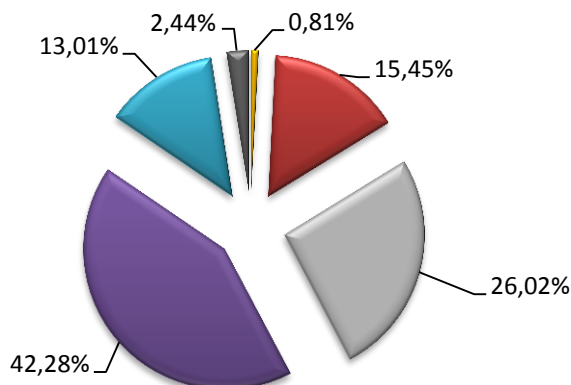
CZYSTOŚĆ GMINY - DOBRA

43,09% ankietowanych dobrze ocenia poziom czystości Gminy Dźwierzuty, 1,63% twierdzi, że jest bardzo dobrze. Natomiast 19,51% respondentów ocenia czystość Gminy źle a 0,81% bardzo źle. 32,52% ankietowanych ocenia czystość przeciętnie. 2,44% badanych nie udzieliła odpowiedzi na pytanie.

Pytanie 4: Jak oceniasz organizację transportu zbiorowego/komunikacji publicznej?

- Bardzo dobrze
- Dobrze
- Ani źle, ani dobrze
- Źle
- Bardzo źle
- Brak odpowiedzi

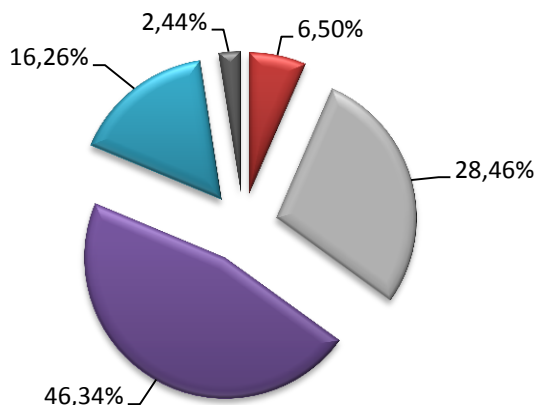
Źródło: opracowanie własne

ORGANIZACJA TRANSPORTU PUBLICZNEGO - ŹŁA

Tylko 15,45% ankietowanych oceniło dobrze organizację transportu zbiorowego/komunikacji publicznej. Mniej niż 1% określa organizację transportu publicznego jako bardzo dobrą. 26,02% respondentów przeciętnie. Połowa badanych ocenia negatywnie: 42,28% źle, a 13,01% bardzo źle. 2,44% badanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Pytanie 5: Jak oceniasz jakość dróg Gminy?

- Bardzo dobrze
- Dobrze
- Ani źle, ani dobrze
- Źle
- Bardzo źle
- Brak odpowiedzi

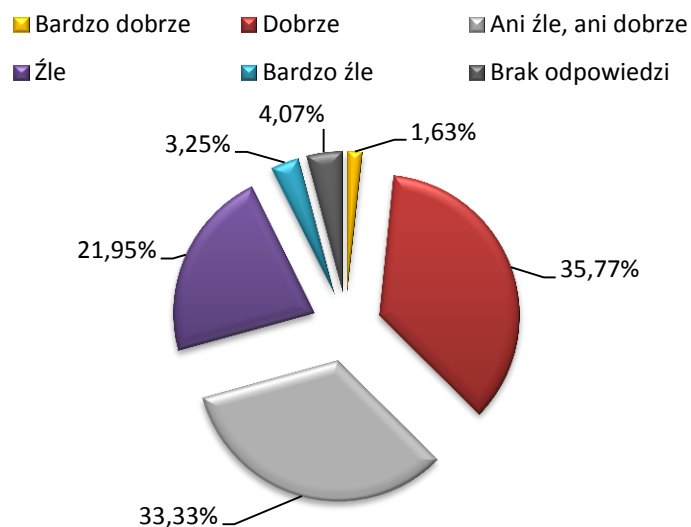
Źródło: opracowanie własne

JAKOŚĆ DRÓG - ŹŁA

Ponad połowa ankietowanych ocenia negatywnie jakość dróg w Gminie Dźwierzuty: 46,34% źle, a 16,26% bardzo źle. Tylko 6,5% respondentów ocenia jakość dróg dobrze. Odpowiedź bardzo dobrze nie padła. 28,46% określa drogi jako przeciętne. 2,44% respondentów nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Pytanie 6: Jak oceniasz jakość traktów pieszych/chodników?

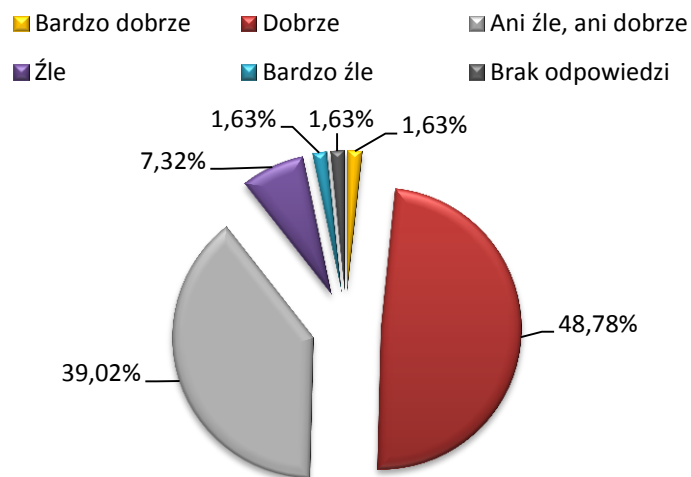

Źródło: opracowanie własne

JAKOŚĆ TRAKTÓW PIESZYCH – DOBRA I PRZECIĘTNA

Ankietowani różnie określili jakość chodników i traktów pieszych w Gminie Dźwierzuty: 21,95% źle, a 3,25% bardzo źle. 35,77% respondentów oceniło dobrze, a 33,33% przeciętnie. Jedynie 1,63% ankietowanych oceniło jakość chodników bardzo dobrze. 4,07% nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Pytanie 7: Jak oceniasz poziom bezpieczeństwa w Gminie?

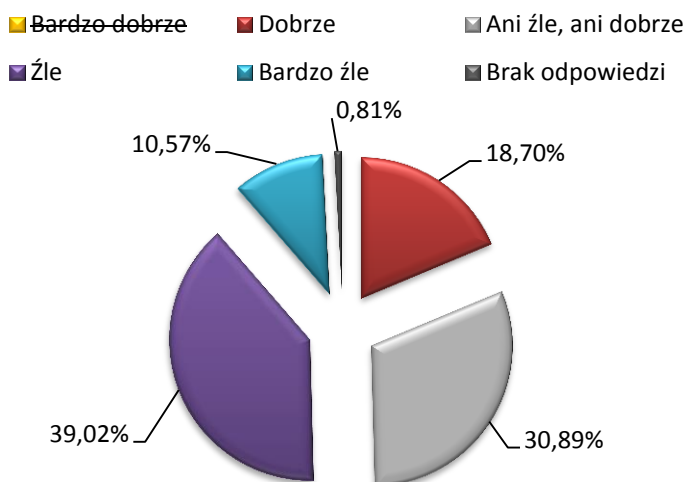
Źródło: opracowanie własne

BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW - DOBRE

Połowa z ankietowanych ocenia pozytywnie poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy: z czego 48,78% dobrze, a 1,63% bardzo dobrze. 39,02% respondentów ocenia przeciętnie. 7,32% ocenia źle, a 1,63% bardzo źle. Mniej niż 2% badanych nie odpowiedziało na pytanie.

Pytanie 8: Jak oceniasz poziom oferowanych usług medycznych refundowanych przez NFZ na terenie Gminy - ośrodki zdrowia, pogotowie, specjaliści

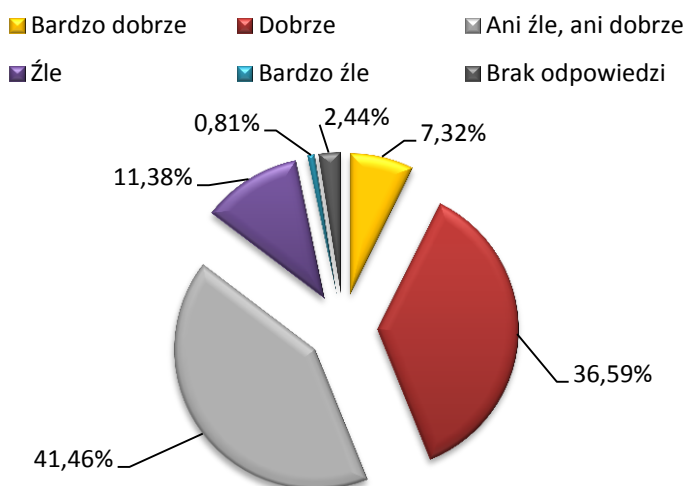

Źródło: opracowanie własne

POZIOM USŁUG MEDYCZNYCH – ZŁY

Blisko połowa respondentów źle oceniła poziom usług medycznych na terenie Gminy: 39,02% źle, a 10,57% bardzo źle. Według 18,7% ankietowanych poziom ten jest dobry. Odpowiedź bardzo dobrze nie padła. 30,89% osób ocenia poziom usług medycznych przeciętnie. Mniej niż 1% badanych nie odpowiedziało na pytanie.

Pytanie 9: Jak oceniasz poziom szkolnictwa i usług edukacyjnych w Gminie?

Źródło: opracowanie własne

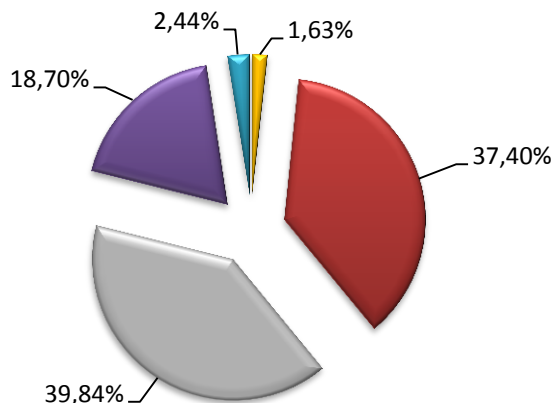
POZIOM SZKOLNICTWA – DOBRY I PRZECIĘTNY

Większość badanych w korzystnym świetle ocenia poziom szkolnictwa i usług edukacyjnych w Gminie: 36,59% dobrze, a 7,32% bardzo dobrze. 11,38% ankietowanych ocenia jako zły, a 0,87% bardzo zły. 41,46% ocenia przeciętnie. 2,44% nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Pytanie 10: Jak oceniasz funkcjonowanie instytucji kulturalnych działających na terenie Gminy – ośrodki kultury, świetlice, biblioteki?

■ Bardzo dobrze ■ Dobrze ■ Ani źle, ani dobrze
■ Źle ■ Bardzo źle ■ Brak odpowiedzi

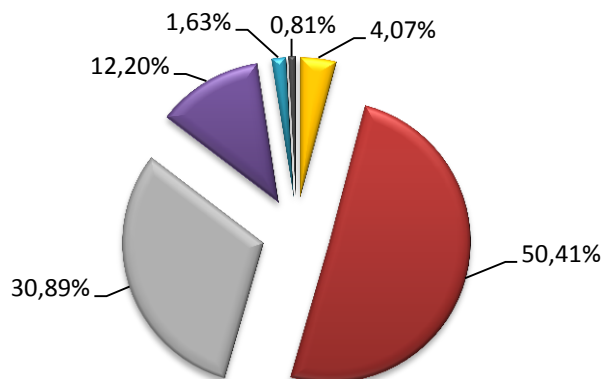
Źródło: opracowanie własne

FUNKCJONOWANIE INSTYTUCJI KULTURALNO- OŚWIATOWYCH – DOBRE/PRZECIĘTNE

37,4% badanych ocenia dobrze funkcjonowanie instytucji kulturalnych na terenie Gminy, tylko 1,63% bardzo dobrze. 18,7% z pośród respondentów źle, a 2,44% bardzo źle. 39,84% ocenia ośrodki kultury przeciętnie.

Pytanie 11: Jak oceniasz funkcjonowanie obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy?

■ Bardzo dobrze ■ Dobrze ■ Ani źle, ani dobrze
■ Źle ■ Bardzo źle ■ Brak odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

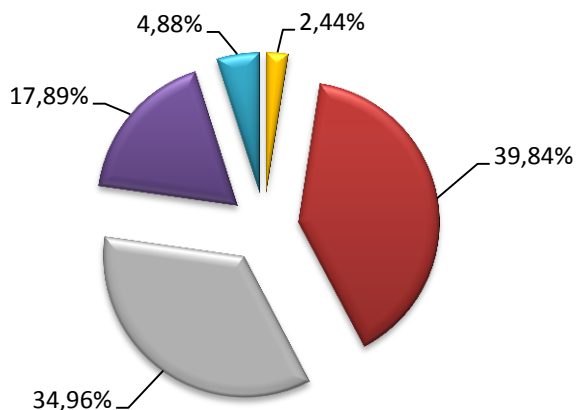
FUNKCJONOWANIE OBIEKTÓW REKREACYJNO-SPORTOWYCH – DOBRE

Większość mieszkańców ocenia w korzystnym świetle funkcjonowanie obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Dźwierzuty: 50,41% dobrze, a 4,07% bardzo dobrze. 12,2% ankietowanych ocenia źle, a 1,63% bardzo źle. 30,89% ocenia przeciętnie. Mniej niż 1% badanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Pytanie 12: Jak oceniasz aktywność społeczną mieszkańców? Oceń ich działalność w organizacjach pozarządowych, klubach gospodyń wiejskich, klubach sportowych, straży pożarnej?

■ Bardzo dobrze ■ Dobrze ■ Ani źle, ani dobrze
■ Źle ■ Bardzo źle ■ Brak odpowiedzi

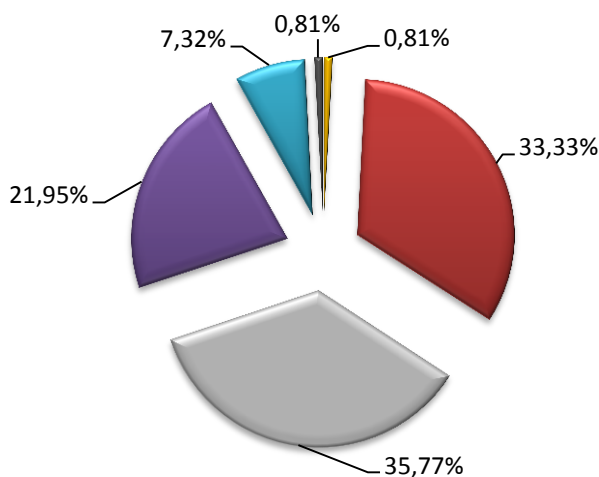
Źródło: opracowanie własne

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW – DOBRA/PRZECIĘTNA

39,84% ankietowanych ocenia dobrze aktywność społeczną mieszkańców, a bardzo dobrze 2,44%. Negatywne opinie wyraziła ponad jedna piąta respondentów: 17,89% źle, a 4,88% bardzo źle. Aż 34,96% ocenia przeciętnie.

Pytanie 13: Jak oceniasz możliwość wypoczynku i rekreacji w Gminie?

■ Bardzo dobrze ■ Dobrze ■ Ani źle, ani dobrze
■ Źle ■ Bardzo źle ■ Brak odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

MOŻLIWOŚĆ WYPOCZYNKU I REKREACJI NA TERENIE GMINY – PRZECIĘTNA

1/3 ankietowanych ocenia negatywnie możliwość wypoczynku i rekreacji w Gminie: z czego 21,95% źle, a 7,32% bardzo źle. 33,33% respondentów ocenia dobrze, a 0,81% bardzo dobrze. Aż 35,77% mieszkańców Gminy ocenia przeciętnie. 0,81% nie udzieliło odpowiedzi na pytanie

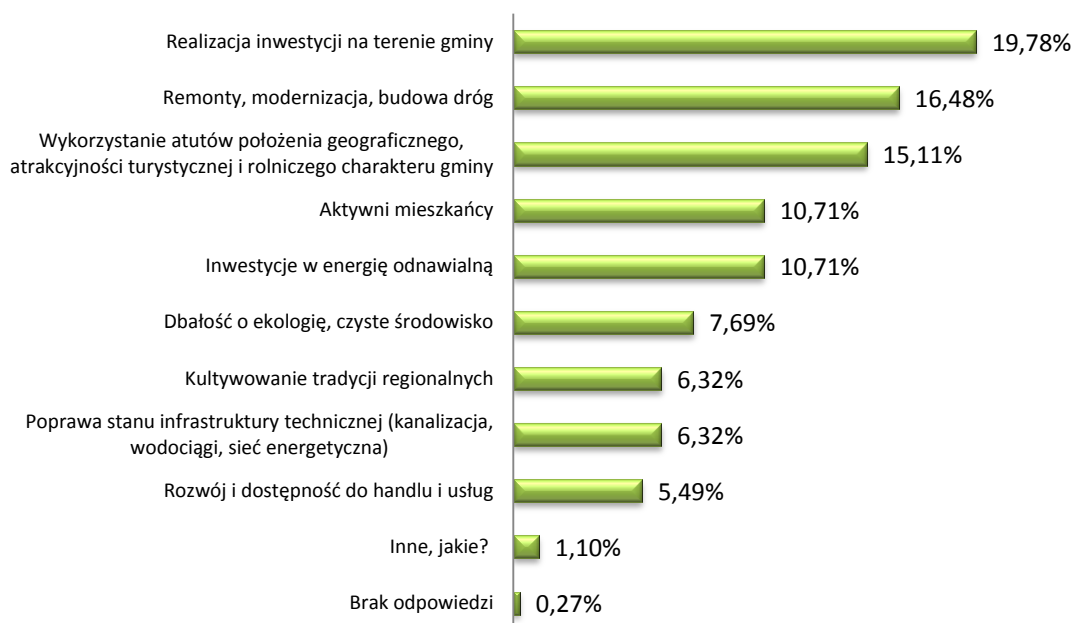
Pytanie 14: Wymień trzy dobre i trzy złe strony życia w Gminie Dźwierzuty

Dobre strony [ilość powtórzeń]	Złe strony [ilość powtórzeń]
Piękne miejsca do życia i wypoczynku – lasy, jeziora, pola [38]	Brak zakładów i miejsc pracy [39]
Atrakcyjne położenie geograficzne [31]	Zła jakość dróg - brak utwardzenia, nawierzchni asfaltowej [34]
Czyste powietrze [27]	Słaba komunikacja publiczna / brak dojazdu do większych miejscowości [30]
Spokój i cisza [15]	Bezrobocie [18]
Specyfika życia w spokojnej, życzliwej społeczności [19]	Bieda, niskie dochody [13]
Aktywni ludzie, wzrost aktywności grup społ. i organizacji [13]	Ograniczony dostęp do usług medycznych [11]
Inwestycje w kanalizację i oczyszczanie ścieków [13]	Kiepska organizacja miejsc atrakcyjnych turystycznie, słaba ich promocja [9]
Inwestowanie w infrastrukturę społeczną – remonty świetlic, budowa placów zabaw, sal gimnastycznych [12]	Mало imprez o charakterze integracyjno-animacyjnych, szczególnie w mniejszych miejscowościach [8]
Wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa [10]	Alkoholizm [8]
Wysoka jakość szkolnictwa na terenie Gminy [8]	Bierność, stagnacja, marazm [7]
Dobra organizacja imprez dla dzieci, młodzieży i dorosłych, aktywna działalność kulturalno-oświatowa [8]	Rozpad społeczności wiejskiej, podziały mieszkańców, obozowość [7]
Dobra współpraca z władzami gminnymi, Radą Gminy i sołtysami [6]	Brak lokalu gastronomicznego w Gminie [6]
Dogodne położenie względem miasta powiatowego i wojewódzkiego [5]	Niewystarczająca infrastruktura społeczna – brak boisk, placów zabaw, świetlic wiejskich [6]
Dobre zaopatrzenie sklepów [4]	Ograniczony dostęp do sal gimnastycznych i hali sportowej w Orzynach oraz ich odpłatność [6]
Atrakcje historyczne [3]	Emigracja zarobkowa [6]
Czystość Gminy [3]	Brak chodników [5]
Inwestowanie w drogi/ coraz lepszy stan dróg [3]	Zła organizacja pracy instytucji pub (UG, GOPS), słaby kontakt w relacji władza - obywatel [5]
Oświetlenie miejscowości w Gminie [2]	Mало atrakcyjna oferta GOK [4]
Bogactwo płodów rolnych [1]	Nie dbanie o utrzymanie porządku we wsiach [4]
Szkieletowa sieć internetowa [1]	Zanieczyszczanie i zaśmiecanie terenów rekreacyjnych przez turystów i mieszkańców [4]
Bliskość lotniska [1]	Słabe wyposażenie istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej – brak wody i oświetlenia, słabe wyposażenie w sprzęt sportowy [3]
	Brak zaangażowania młodych ludzi w działania animacyjne / słaba organizacja zajęć i imprez dla młodzieży [3]
	Brak ogólnodostępnego kąpieliska dla mieszkańców Gminy [3]
	Znikomy rozwój sektora MŚP [3]
	Brak ścieżek rowerowych [3]
	Brak kanalizacji [3]
	Wysokoenergetyczne, przestarzałe oświetlenie uliczne [3]
	Starzejące się społeczeństwo [2]
	Brak posterunku policji [2]
	Źle zaopatrzone sklepy, słabe usługi [1]
	Brak mieszkań komunalnych i socjalnych [1]

Źródło: opracowanie własne

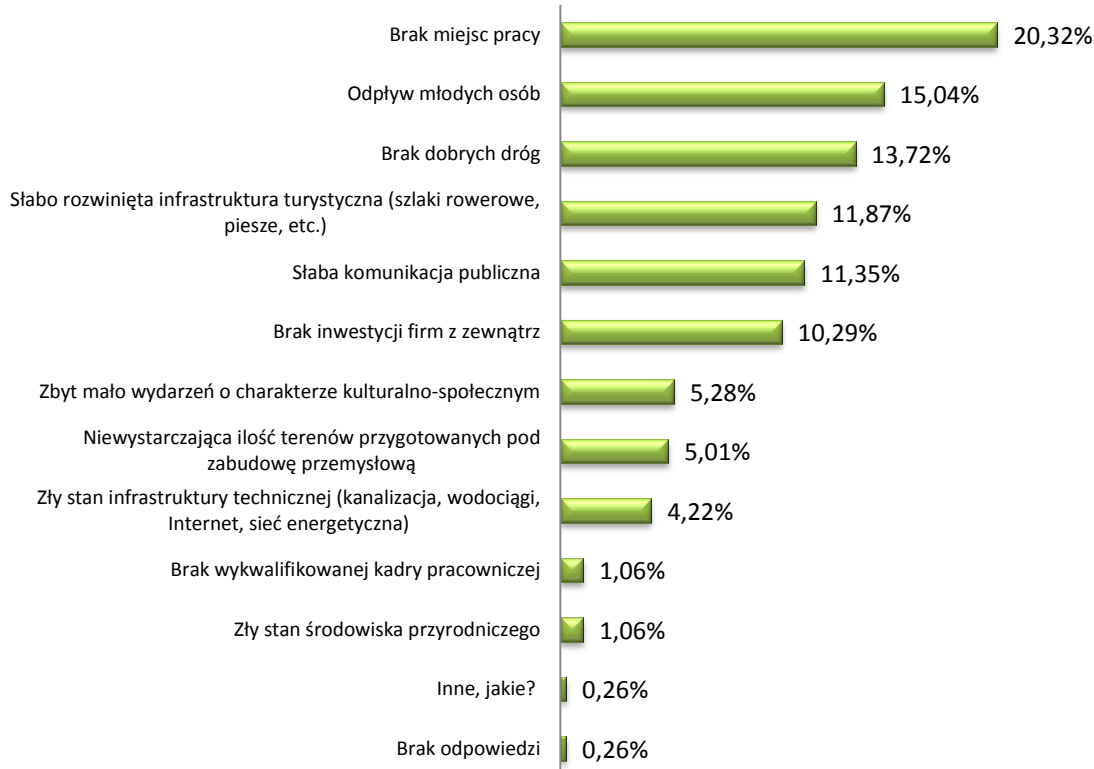
Pytanie 15: Jakie działania w Gminie Dźwierzuty mogą wspomóc jej rozwój?

Źródło: opracowanie własne

[Inne: zatrudnienia animatora zajęć dla młodzieży, aktywizacja mieszkańców, zachęcanie do postaw przedsiębiorczych, rozwój przetwórstwa płodów rolnych, poprawa transportu]

Pytanie 16: Jakie cechy Gminy Dźwierzuty przeszkadzają w jej rozwoju?

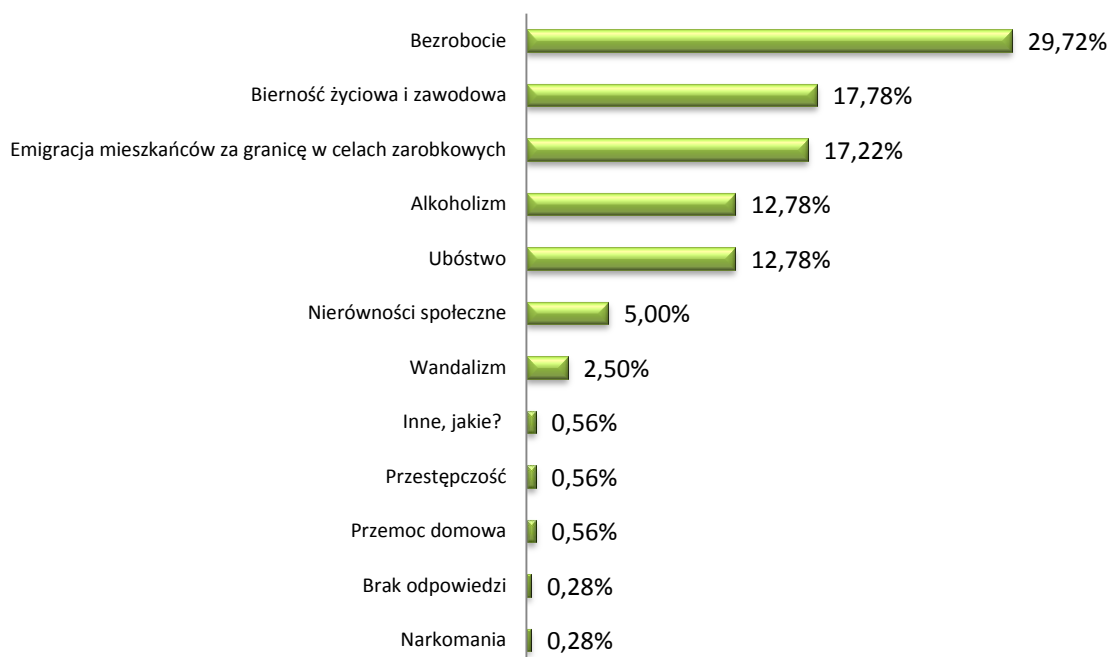

Źródło: opracowanie własne

[Inne: brak zajęć integrujących dla młodzieży]

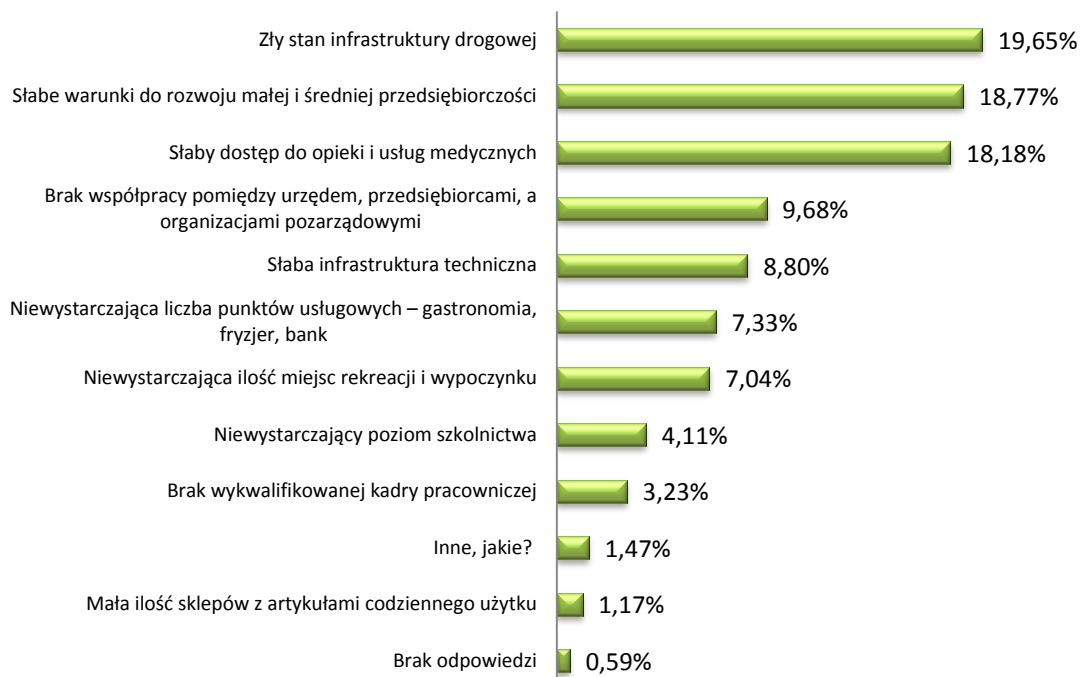
Pytanie 17: Jakie są największe problemy społeczne Gminy?

Źródło: opracowanie własne

[Inne: podział społeczeństwa, brak miejsc pracy]

Pytanie 18: Jakie są największe problemy gospodarczo-strukturalne Gminy?

Źródło: opracowanie własne

[Inne: zły stan techniczny świetlic wiejskich, bierność - brak aktywności zawodowej i społecznej, brak miejsc pracy w Gminie, brak zachęt dla zewnętrznych inwestorów, słaby rozwój lokalnych usług, niskie wynagrodzenia mieszkańców Gminy]

Pytanie 19: Jakie działania na rzecz społeczności wiejskiej/gminnej uważasz za ważne i potrzebne?

Źródło: opracowanie własne

[Inne: remonty dróg i chodników, remonty szkół oraz ich wyposażenie - komputery, sprzęt sportowy, zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na boiskach szkolnych (ruch samochodowy)]

Pytanie 20: Jakie dziedziny działalności gospodarczej mogą Twoim zdaniem dobrze rozwijać się w Twojej miejscowości i gminie?

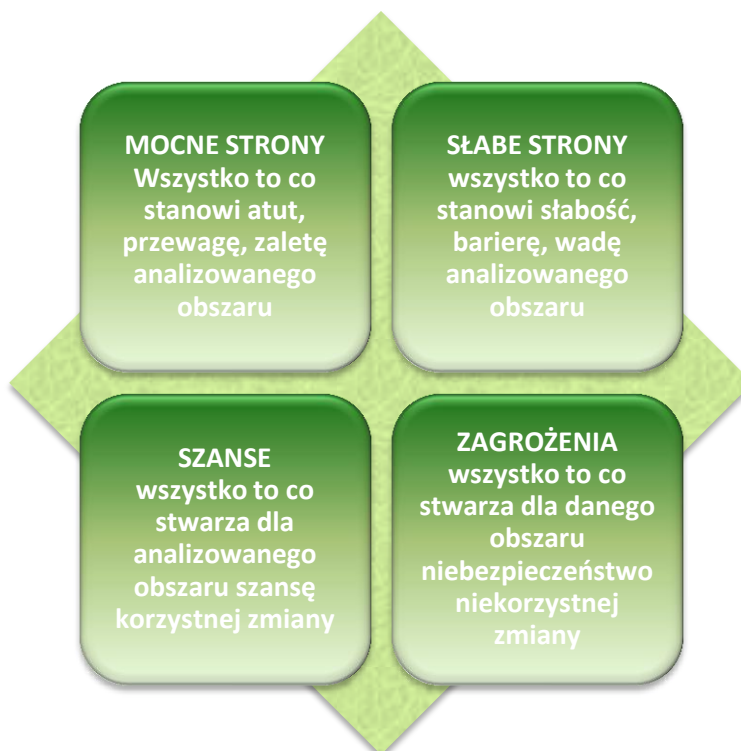
Źródło: opracowanie własne

ANALIZA SWOT GMINY

Analiza SWOT (z ang. strengths, weaknesses, opportunities, threats) jest narzędziem analitycznym, wykorzystywanym w procesie planowania strategicznego. Polega na zidentyfikowaniu mocnych i słabych stron analizowanego obszaru oraz przeciwstawienie im możliwych przyszłych szans i zagrożeń.

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

źródło: Opracowanie własne

Przed analizą SWOT dokonano bieżącej oceny miejsca życia, pracy i aktywności.

Metodą burzy mózgów uczestnicy warsztatu oceniali rzeczywisty obraz Gminy Dźwierzuty, odpowiadając na pytania:

Jak wygląda Gmina dzisiaj?

- Gmina wiejska o charakterze rolniczo- leśnym.
- Oaza spokoju – miejsce niepośpiesznego życia i spokojnego relaksu.
- Wysoki poziom bezpieczeństwa
- Atrakcyjne warunki przyrodnicze, dużo jezior, zieleni, obszarów krajobrazu chronionego i rezerwatu (Rezerwat Kulka).

- Gmina posiada ciekawe miejsca historyczne i przyrodnicze, które mogą stać się jej „wizytówką”.
- Mała atrakcyjność turystyczna – brak infrastruktury turystycznej, punktów usługowych, gastronomii, wypożyczalni sprzętu, kampingów, zagospodarowanych plaż.
- Stała, nieduża liczba mieszkańców, powoli starzejąca się.
- Migracja zarobkowa, szczególnie osób młodych i wykształconych.
- Kiepska jakość dróg i infrastruktury drogowej – brak chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia.
- Wykluczenie komunikacyjne mniejszych miejscowości, mała ilość połączeń komunikacyjnych między wioskami.
- Widoczna jest działalność lokalnych liderów - OSP, Koła Gospodyń Wiejskich, sołectw oraz ludowych artystów i rzemieślników.
- Systematyczne inwestowanie w infrastrukturę techniczną np. sieć wodno-kanalizacyjną.
- Gmina posiada potencjał w zakresie realizacji inwestycji finansowanych ze środków zewnętrznych – wykwalifikowani pracownicy, doświadczenie, określone potrzeby.
- Niska aktywność zawodowa i społeczna mieszkańców wpływająca na wysoki poziom bezrobocia.
- Mała liczba zakładów pracy i słabo rozwijający się sektor MŚP.
- Czyste środowisko, brak lokowania inwazyjnego i szkodliwego przemysłu.
- Rozproszone, przestarzałe rolnictwo. Brak spółdzielni i kooperatyw żywnościowych.
- Słaba opieka zdrowotna, brak dostępu do specjalistów.
- Brak produktu lokalnego / regionalnego, który może być głównym „narzędziem” promocji Gminy.
- Mała liczba animatorów i niechęć wobec zmian. Nie wychodzenie poza „własne podwórko”.
- Mimo aktywnej działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i innych instytucji pomocowych nadal odnotowuje się wysoki, „dziedziczony” stopień ubóstwa oraz brak aktywności zawodowej i życiowej.

Jak wyglądać będzie Gmina w roku 2025?

- Gmina będzie bezpieczna i monitorowana.
- Widoczny będzie wysoki poziom estetyzacji Gminy - uporządkowana mała architektura, pięknie zagospodarowane centrum wsi.
- Mieszkańcy dużych miast będą chętnie zamieszkiwać na terenie zielonej, spokojnej Gminy.
- Obserwować się będzie rozwój indywidualnego budownictwa mieszkaniowego oraz budownictwa komunalnego i socjalnego.
- Nastąpi integracja społeczności lokalnej poprzez imprezy kulturalne i działania animacyjne.

- Gminny Ośrodek Kultury będzie miejscem otwartym dla wszystkich chcących rozwijać swoje talenty. Działać będą świetlice wiejskie oraz obiekty sportowe i place zabaw.
- W Gminie promowane będą lokalne tradycje – kulinarne, kulturalne, artystyczne.
- Nastąpi zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne plaż wraz z infrastrukturą użytkową.
- Czyste, zarybione akweny umożliwiające uprawianie wędkarstwa.
- Obserwować będzie się aktywność mieszkańców poprzez zrzeszenie się w organizacjach i ruchach obywatelskich.
- Widoczna będzie stała, dobra komunikacja pomiędzy instytucjami publicznymi w Gminie oraz w relacjach władza-obywatel.
- Nastąpi rozwój turystyki ze szczególnym uwzględnieniem turystyki wiejskiej, agroturystyki, turystyki weekendowej.
- Promowana będzie turystyka aktywna na terenie Gminy. Powstanie nowa infrastruktura turystyczna – szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, piesze, edukacyjne, szlaki historyczne i ornitologiczne.
- Obserwować się będzie stały rozwój dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Dbać się będzie o zabytki i pomniki przyrody.
- Poprawi się stan dróg i chodników oraz funkcjonować będą dogodne połączenia komunikacyjne.
- W 2025 nie będzie problemów wodno-kanalizacyjnych.
- Gmina nie będzie miała problemów finansowych związanych z budżetem. Poprawi się jakość życia mieszkańców.
- Gmina będzie przyjazna środowisku naturalnemu poprzez inwestowanie w odnawialne źródła energii, edukację ekologiczną oraz racjonalne gospodarowanie zasobami poprzez segregację śmieci, termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz zastosowanie ekologicznego oświetlenia ulicznego.
- Rozwinięta będzie sieć gastronomiczna w oparciu o tradycje i produkty regionalne.
- Nastąpi zmodernizowanie rolnictwa. Wykorzystywane będą nowe technologie oraz mrozo- i suszo-odporne uprawy.
- Obserwować się będzie łatwy dostęp do zdrowej żywności (ryby, jaja, mleko) produkowanych w lokalnych gospodarstwach rolnych.
- Promować będzie się przedsiębiorczość, rozwój sektor usług, co zmniejszy bezrobocie.
- Działalność placówek oświatowych oraz wysoki poziom edukacji umożliwi kształcenia i rozwoju indywidualnych talentów.
- Obserwować się będzie rozwój (darmowa, kompleksowa) profilaktyki i opieki zdrowotnej, dbałość o zdrowie, ruch i rekreację.

Analiza SWOT przeprowadzona podczas spotkania z zespołem strategicznym, pozwoliła na syntetyczne ujęcie pozytywnych i negatywnych cech Gminy oraz wyeksponowała możliwe czynniki zewnętrzne, które mogą wywrzeć duży wpływ na rozwój tego obszaru. Dodatkowo analiza zawiera wnioski z przeprowadzonych konsultacji ze społecznością lokalną oraz badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjne położenie geograficzne. • Wyjątkowe walory przyrodnicze – obszary chronione, pomniki przyrody, lasy o bogatej florze i faunie, bardzo duża liczba jezior (12 na terenie Gminy). • Czyste środowisko naturalne. • Piękne miejsce do życia i wypoczynku – lasy, jeziora, pola. • Brak uciążliwego, „szkodliwego” przemysłu na terenie Gminy. • Gmina spokojna i bezpieczna. • Liczne gospodarstwa rolne, rozwinięty sektor. • Sprawnie działające instytucje publiczne - szkoły, ośrodek kultury, ośrodek pomocy społecznej. • Łatwy dostęp do oświaty i zajęć edukacyjnych dla mieszkańców Gminy. • Duży potencjał turystyczny – szlaki pieszo-rowerowe, bogactwo przyrodnicze, obiekty historyczne. • Specyfika życia w spokojnej, życzliwej społeczności. • Liczne inwestycje w infrastrukturę techniczną (kanalizacja, oczyszczalnia ścieków, drogi) i społeczną (świetlice wiejskie, place zabaw, sale gimnastyczne). 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczny stan dróg lokalnych, deficyt chodników i ścieżek rowerowych. • Słabo rozwinięty transport publiczny. Wykluczenie komunikacyjne mniejszych miejscowości w Gminie. • Bezrobocie, brak miejsc pracy na terenie Gminy. • Gmina ze spuścizną dawnej wsi PGR – postawa bierna, roszczeniowa, dysfunkcyjna, uzależniona, zależna od pomocy społecznej. • Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, usług rehabilitacyjnych oraz profilaktyki zdrowotnej. • Niski poziom życia spowodowany małymi dochodami i minimalnymi płacami. • Wyludnienie się Gminy, ucieczkę za pracą, emigracja zarobkowa. • Małe zaangażowanie mieszkańców Gminy w lokalne inicjatywy. Obozowość. Nieufność i podziały. • Zbyt mało infrastruktury turystycznej – brak całorocznej oferty noclegowej i gastronomicznej, brak oznakowania szlaków i obiektów. • Brak rozpoznawalnego produktu turystycznego – niezbędnego do promocji Dźwierzut. • Niski poziom skanalizowania Gminy. Problemy sieci wodno-kanalizacyjnej. • Niski poziom wykształcenia mieszkańców. • Słaba jakość i niska dostępność do usług – restauracja, siłownia, kosmetyczka, fryzjer – uniemożliwiająca wydawania pieniędzy na terenie Gminy.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Udział Gminy w zrzeczeniach regionalnych co umożliwia współpracę pomiędzy różnymi partnerami społecznymi i publicznymi oraz możliwość aplikowania w różnych konkursach. Realizacja projektów mających wpływ na rozwój całego regionu. • Nowa, korzystna perspektywa finansowania w latach 2014-2020 z możliwością pozyskiwania funduszy w roku 2021 i 2022. • Coraz bardziej aktywni mieszkańcy, promocja ruchu obywatelskiego, zrzeszanie się w organizacje pozarządowe. • Rozwój odnawialnych źródeł energii i inwestycji proekologicznych (mieszkalnictwo, turystyka, MŚP). • Promocja i inwestowanie w agroturystykę, turystykę wiejską oraz infrastrukturę turystyczną. • Promocji turystyki aktywnej (rowery, kajaki) w całym regionie województwa warmińsko-mazurskiego. • Dbanie o profilaktykę zdrowotną i zdrowy styl życia. • Modernizacja rolnictwa – wzmocnienie sektora przetwórstwa rolnego. • Wdrożenie nowych form wsparcia dla MŚP oraz przedsiębiorczości społecznej – ułatwienia legislacyjne, aktywizacja zawodowa, wsparcie i doradztwo, dotacje i kredyty. • Rosnąca liczba mieszkańców terenów zurbanizowanych – Gmina jako alternatywne miejsce zamieszkania. • Promocja Gminy poprzez powstające obiekty sportowe, turystyczne, strzelnicę. 	<ul style="list-style-type: none"> • Globalne trendy - emigracja młodego pokolenia, starzenie się społeczeństwa. • Niewystarczające środki przekazywane z budżetu państwa na zadania dodatkowo zlecone Gminie na podstawie aktów prawnych. Częsta zmiana warunków finansowania zadań publicznych. • Niestabilność przepisów prawa, które spowolniają działania inwestycyjne i rozwojowe. • Pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego – bezrobocie, rozwarstwienie społeczne, niska aktywność obywatelska, niski poziom integracji osób osiedlających się. • Zaniedbania w sferze opieki i profilaktyki zdrowotnej w społeczeństwie. Niechęć do badań profilaktycznych i dbania o zdrowy styl życia. • Ograniczone zaufanie do działań międzysektorowych. • Stagnacja gospodarcza kraju i regionu – zmniejszenie zamożności mieszkańców, zmniejszenie tempa tworzenia miejsc pracy. • Zbyt duże kierowanie środków finansowych na poczet pomocy społecznej, zamiast w inwestycje i rozwój. • Wzrastające tempo rozwoju gmin ościennych - rosnąca konkurencja w dziedzinie podaży terenów inwestycyjnych, a także turystyki i rekreacji. • Powolna modernizacja dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Kierunki rozwoju, wyznaczone Gminie Dźwierzuty na lata 2016-2025, będą bazować na mocnych stronach tego obszaru oraz wykorzystaniu szans zidentyfikowanych w analizie SWOT.

Mocne strony należyte wykorzystane będą sprzyjać rozwojowi Gminy, pozytywnie wyróżniając ją w otoczeniu oraz budować przewagę konkurencyjną w stosunku do innych podmiotów. Ważne jest, aby uniknąć zagrożeń oraz w jak największym stopniu zminimalizować skutki słabych stron Gminy.

WIZJA GMINY

Wizja rozwoju Gminy to pożądaný obraz przyszłości jednostki, jej sytuacji gospodarczej i społecznej za kilka lat. Stanowi pewien stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa (władze lokalne i partnerzy społeczno-gospodarczy) wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych przewag oraz szans pojawiających się w otoczeniu.

Obraz określony zapisami wizji, przewiduje stworzenie warunków do trwałego, zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy Dźwierzuty.

Wizja stanowi odpowiedź na oczekiwania i aspiracje mieszkańców, a jednocześnie ma na celu ukształtowanie wizerunku jednostki, który chce ona osiągnąć na koniec założonego horyzontu czasowego tj. w roku 2025. Możliwe jest to jedynie poprzez aktywną partycypację społeczną (współdecydowanie) lokalnej społeczności z przedstawicielami władz samorządowych oraz partnerami gospodarczymi.

Przed określeniem wizji Gminy w roku 2025 zespół strategiczny wskazał na najważniejsze wartości i dobra dla jej mieszkańców. Najcenniejszymi okazały się **PRACA, ZDROWIE I INTEGRACJA**. Istotne dla mieszkańców było też **CZyste ŚRODOWISKO** oraz **STABILIZACJA**.

Wnioski płynące z dotychczasowej analizy słabych i silnych stron oraz potencjalnych szans i zagrożeń, a także wielopoziomowe konsultacja zarówno z zespołem strategicznym, jak i mieszkańcami pozwoliły na opracowanie jednolitego i spójnego zapisu, której nadano następujące brzmienie:

Gmina Dźwierzuty w roku 2025 to miejsce przyjazne ludziom pełne spokoju, zieleni i naturalności. Promuje się tu przedsiębiorczość, turystykę, rolnictwo oraz twórczość i aktywność mieszkańców. Żyje się tu w zdrowiu i dobrobycie, znajdują dobrze płatną pracę, wypoczynek, profesjonalne usługi. Wpływa to na trwałe wzrost gospodarczy oraz atrakcyjność turystyczną regionu.

MISJA GMINY

Sposobem urzeczywistnienia zakładanej wizji jest misja. Stanowi ona nadrzędny cel funkcjonowania wspólnoty samorządowej. Określa przede wszystkim rolę władz w procesie rozwoju, ale ma równocześnie integrować, motywować i rozbudzać aspiracje całej społeczności lokalnej.

Zadaniem misji jest także motywowanie i integrowanie mieszkańców oraz ugruntowanie w nich potrzeby partycypacji w rozwoju oraz lokalnej tożsamości.

Wreszcie misja spełnia funkcję promującą teren wobec potencjalnych inwestorów oraz turystów. Stanowi jasny przekaz dla mieszkańców i gości odwiedzających Gminę Dźwierzuty.

Misją jest zapewnienie dogodnych warunków do pracy, nauki i wypoczynku oraz podwyższenie jakości życia mieszkańców poprzez poprawę stanu infrastruktury technicznej i społecznej, wspieranie przedsiębiorczości, ochronę walorów i promocję zasobów przyrodniczo-kulturowych Gminy Dźwierzuty.

OBSZARY I CELE STRATEGICZNE

Na podstawie analizy obecnego stanu rozwoju Gminy, określono trzy główne, ściśle od siebie zależne oraz połączone ze sobą obszary, na których powinien koncentrować się wysiłek strategiczny:

źródło: Opracowanie własne

Dla każdego z głównych obszarów rozwoju opracowany został cel strategiczny, który uszczegółowiony jest dostosowanymi do zagadnienia celami operacyjnymi. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki działań – przykładowe interwencje do realizacji. Należy je jednak odbierać jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, opisującą ogólne ramy koncentracji aktywności finansowej, programowej oraz organizacyjnej całej wspólnoty Gminy w perspektywie długofalowej.

OBSZAR SPOŁECZNY

Cel strategiczny

ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY DŹWIERZUTY

Cele operacyjne

Budowanie kapitału społecznego.
Integracja mieszkańców Gminy,
promowanie lokalnych liderów
i inicjatyw społecznych.

Rozwój usług społecznych,
profilaktycznych
i zdrowotnych.

Podwyższenie poziomu edukacji
i zwiększenie kompetencji
zawodowych mieszkańców Gminy.

OBSZAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny

**PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I DOBRE WARUNKI DO INWESTOWANIA BAZĄ
ROZWOJU GOSPODARCZEGO**

Cele operacyjne

Promocja Gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji.

Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego do rozwoju sektora rekreacji i turystyki.

Dostosowanie produkcji rolniczej oraz przetwórstwa do funkcjonowania w standardach ekologicznych.

Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy. Tworzenie warunków do rozwoju MŚP.

OBSZAR PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny

**ŁAD PRZESTRZENNY I ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO FILARAMI ROZWOJU
GMINY DŹWIERZUTY**

Cele operacyjne

Budowa , rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej, sportowej, technicznej i drogowej Gminy.

Uporządkowanie struktury urbanistycznej Gminy.

Estetyzacja Gminy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii i gospodarki niskoemisyjnej.

Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi.

Tabela 28 - Cel strategiczny, operacyjne i kierunki działań w obszarze społecznym dla Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025

ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY DŹWIERZUTY	
Cele operacyjne	Kierunki działań
Budowanie kapitału społecznego. Integracja mieszkańców Gminy, promowanie lokalnych liderów i inicjatyw społecznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost poziomu tożsamości lokalnej 2. Upowszechnianie wolontariatu 3. Promowanie aktywności organizacji pozarządowych 4. Działania na rzecz integracji społeczności lokalnej 5. Tworzenie gminnych programów kulturalno-aktywizacyjnych i ich popularyzacja
Rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym 2. Rozwój ochrony zdrowia w placówkach edukacyjnych 3. Promocja, kształtowanie i pobudzanie świadomości mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia i odżywiania 4. Propagowanie i wspieranie inicjatyw wykorzystujących infrastrukturę sportową w celu wypracowania postaw prozdrowotnych 5. Zapewnienie wsparcia seniorom i osobom niepełnosprawnym
Podwyższenie poziomu edukacji i zwiększenie kompetencji zawodowych mieszkańców Gminy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie efektywnych działań edukacyjnych i pozalekcyjnych na poziomie podstawowym i gimnazjalnym 2. Organizacja zajęć edukacyjnych oraz kształcenia ustawicznego dla osób dorosłych. Podnoszenie i zmiana kwalifikacji zawodowych mieszkańców 3. Wspieranie oraz stworzenie dogodnych warunków do rozwoju form opieki nad dziećmi do lat trzech i pięciu

źródło: opracowanie własne

Tabela 29 - Cel strategiczny, operacyjne i kierunki działań w obszarze gospodarczym dla Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I DOBRE WARUNKI DO INWESTOWANIA BAZĄ ROZWOJU GOSPODARCZEGO	
Cele operacyjne	Kierunki działań
Promocja Gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie i przystosowanie terenów pod inwestycje 2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wspomagającej działalność gospodarczą i rolniczą 3. Modernizacja i dostosowanie budynków przemysłowych i gospodarczych do aktualnych potrzeb i kierunków rozwoju gospodarki
Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego do rozwoju sektora rekreacji i turystyki.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie i promowanie gotowej oferty rekreacyjno-turystycznej ze szczególnym uwzględnieniem turystyki weekendowej 2. Uzupelnienie produkcji rolnej o agroturystykę i turystykę wiejską 3. Rozbudowa bazy turystycznej i okołoturystycznej 4. Promocja lokalnych produktów i przedsiębiorców
Dostosowanie produkcji rolniczej oraz przetwórstwa do funkcjonowania w standardach ekologicznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie małych, lokalnych firm przetwórczych – produkty naturalne i ekologiczne 2. Tworzenie kooperatyw , korzystanie z dobrych praktyk innych, którzy działają w danej dziedzinie (przetwórstwa, produkcji)
Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy. Tworzenie warunków do rozwoju MŚP.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doradztwo dla osób zakładających i prowadzących działalność gospodarczą 2. Kształcenie ustawiczne, umożliwiające przekwalifikowanie lub zmianę kwalifikacji zawodowych 3. Ułatwienie wejścia na rynek pracy osób niepełnosprawnych, biernych zawodowych poprzez wykorzystanie mechanizmów spółdzielczości socjalnej

źródło: opracowanie własne

Tabela 30 - Cel strategiczny, operacyjne i kierunki działań w obszarze przestrzennym dla Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025

ŁAD PRZESTRZENNY I ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO FILARAMI ROZWOJU GMINY DŹWIERZUTY	
Cele operacyjne	Kierunki działań
Budowa , rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej, sportowej, technicznej i drogowej Gminy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prawidłowa gospodarka wodno-kanalizacyjna 2. Poprawa nawierzchni dróg, chodników i ścieżek rowerowych na terenie Gminy 3. Modernizacja i rozbudowa energooszczędnego oświetlenia 4. Rozbudowa i modernizacja istniejących świetlic, placów zabaw, boisk sportowych 5. Rozwój infrastruktury turystycznej w miejscach atrakcyjnych turystycznie
Uporządkowana struktura urbanistyczna Gminy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie atrakcyjności terenów inwestycyjnych 2. Dobra infrastruktura komunalna 3. Atrakcyjna struktura urbanistyczna
Estetyzacja Gminy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dbanie o małą architekturę i ład przestrzenny Gminy 2. Poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców Gminy
Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii i gospodarki niskoemisyjnej. Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej 2. Termomodernizacja wszystkich obiektów gminnych 3. Rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez wykorzystanie energii wiatrowej, słonecznej i wodnej 4. Promocja dbałości o stan środowiska, w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju i edukacja ekologiczna 5. Ochrona zasobów przyrodniczych i naturalnych

źródło: opracowanie własne

Tabela 31 - Projekty w sferze społecznej dla Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025

Budowanie kapitału społecznego. Integracja mieszkańców Gminy, promowanie lokalnych liderów i inicjatyw społecznych

Kierunek działań	Proponowane zadania/projekty
Wzrost poziomu tożsamości lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> • Powołanie grupy tematycznej promującej historię i tradycje Gminy. • Organizacja konkursów, warsztatów, spotkań dotyczących lokalnej historii i tradycji terenu Gminy. • Promowanie i nauka regionalizmów poprzez teatr amatorski, chór, warsztaty rękodzieła, zajęcia kulinarne. • Działalność animacyjna GOK oparta o tradycje słowiańsko-pruskie.
Upowszechnianie wolontariatu	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Gminnego Centrum Wolontariatu. • Powołanie Lokalnej Szkoły Liderów/ Koła Młodych Animatorów. • Organizacja Gminnego Konkursu „Wolontariusz Roku”. • Organizowanie cyklicznej imprezy promowanej przez organizacje pozarządowe i sołectwa w celu promocji działalności społecznej i pracy na rzecz innych.
Promowanie aktywności organizacji pozarządowych	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie lokalnych stowarzyszeń, klubów, kół gospodyń wiejskich poprzez zlecenie im zadań publicznych w ramach działalności statutowej. • Modernizacja, remont strażnic oraz dofinansowanie jednostek OSP w Gminie. • Utworzenie Rady Organizacji Pozarządowych – organ wspomagający dialog pomiędzy NGO, a władzami Gminnymi. • Utworzenia w GOK i świetlicach wiejskich przestrzeni gdzie organizacje mogą swobodnie się spotkać, skorzystać z komputera, wydrukować oferty i listy sponsoringowe. • Organizacja szkoleń i kursów z zakresu tworzenia, zarządzania i finansowania organizacji pozarządowych w porozumieniu z Urzędem Marszałkowskim, Siecią Organizacji Pozarządowych SPLOT.
Działania na rzecz integracji społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie przestrzeni do integracji mieszkańców poprzez utworzenie forum dyskusyjnego www.mojedzwierzuty.pl oraz lokalną gazetę/cykliczną broszurę informacyjną. • Zwiększenie oferty i wydłużenie czasu funkcjonowania obiektów animacji i kultury – GOK, Biblioteka, świetlice wiejskie. • Dopuszczenie, modernizacja i remonty GOK, Biblioteki i świetlic wiejskich.

<p>Tworzenie gminnych programów kulturalno-aktywizacyjnych i ich popularyzacja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie programów działalności animacyjnej świetlic wiejskich pod auspicjami GOK. • Opracowanie rocznego kalendarzu imprez GOK. Określenie imprez o charakterze lokalnym i ponadlokalnym np. Ogólnopolski Festiwal Muzyki Klenczona. • Utworzenie stanowiska – animator działalności społecznej – specjalista ds. współpracy, promocji i animacji w Urzędzie Gminy lub GOK.
Rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych	
Kierunek działań	Proponowane zadania/projekty
<p>Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja „Białych niedziel” w każdym sołectwie Gminy. • Zwiększenie działań profilaktycznych - organizacja wizyt mammobusa, kardiobusa we wszystkich miejscowościach Gminy.
<p>Rozwój ochrony zdrowia w placówkach edukacyjnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja zajęć sportowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych – aerobik, zumba, piłka nożna. • Organizacja spotkań i prelekcji w szkołach nt. zdrowia, zdrowego stylu życia z udziałem lekarzy, dietetyków, sportowców.
<p>Promocja, kształtowanie i pobudzanie świadomości mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia i odżywiania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja zdrowotna mieszkańców Gminy poprzez zajęcia dla młodzieży oraz konkursy i warsztaty dla dorosłych. • Organizowanie Gminnych Pikników Zdrowia - imprez promujących zdrowe odżywianie, uprawy ekologiczne i aktywność.
<p>Propagowanie i wspieranie inicjatyw wykorzystujących infrastrukturę sportową w celu wypracowania postaw prozdrowotnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja Gminnych Rajdów Rowerowych, Biegów i Maratonów Gminnych. • Powołanie Animatora Ruchu w GOK – organizacja zajęć ruchowych i sportowych dla dorosłych. • Powołanie Gminnej Drużyny Sportowej (piłka nożna mężczyzn lub kobiet, siatkówka, kosz).
<p>Zapewnienie wsparcia seniorom i osobom niepełnosprawnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Rady Senioralnej i stworzenie programu aktywizacji osób starszych. • Utworzenie kawiarenki – miejsce spotkań dla seniorów, np. na bazie świetlic wiejskich. • Organizacja zajęć animacyjno- aktywizacyjnych dla osób niepełnosprawnych – gimnastyka korekcyjna, zaj. logopedyczne i terapeutyczne.

Podwyższenie poziomu edukacji i zwiększenie kompetencji zawodowych mieszkańców Gminy	
Kierunek działań	Proponowane zadania/projekty
Kontynuowanie efektywnych działań edukacyjnych i pozalekcyjnych na poziomie podstawowym i gimnazjalnym	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja zajęć wyrównawczych. • Organizacja konkursów szkolnych oraz grup tematycznych promujących matematykę, języki obce, przedsiębiorczość. • Dofinansowanie zajęć edukacyjnych organizowanych w placówkach środkami zewnętrznymi w tym we współpracy z NGO. • Organizacja zajęć samopomocowych uczniów w ramach programu „Starszy Brat, Starsza Siostra”.
Organizacja zajęć edukacyjnych oraz kształcenia ustawicznego dla osób dorosłych Podnoszenie i zmiana kwalifikacji zawodowych mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja warsztatów, „kół” tematycznych w celu rozwijania zainteresowań i hobby np. krawiectwo, hafciarstwo, mechanika samochodowa, pszczelarstwo, ornitologia. • Organizacja praktyk, staży, kursów zawodowych w porozumieniu z lokalnymi przedsiębiorcami. • Edukacja i wsparcie dotyczące zakładania spółdzielni socjalnych. • Informowanie o projektach europejskich i możliwości pozyskiwania dotacji bezzwrotnych i zwrotnych. • Informowanie o targach pracy i ofertach pracy na lokalnym rynku we współpracy z instytucjami zajmującymi się osobami bezrobotnymi PUP, GOPS.
Wspieranie oraz stworzenie dogodnych warunków do rozwoju form opieki nad dziećmi do lat trzech i pięciu	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie punktu żłobkowego. • Wydłużenie czasu pracy oddziałów przedszkolnych. • Organizowanie zajęć animacyjno-integrujących organizowanych przez świetlice wiejskie i GOK dla dzieci w wieku 3-5 lat.

źródło: opracowanie własne

Tabela 32 - Projekty w sferze gospodarczej dla Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025

Promocja Gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji	
Kierunek działań	Proponowane zadania/projekty
Określenie i przystosowanie terenów pod inwestycje	<ul style="list-style-type: none"> • Uzbrojenie terenów inwestycyjnych. • Uregulowanie sytuacji prawnej działek przeznaczonych pod inwestycje. • Organizacja infrastruktury około inwestycyjnej – dojazdy, utwardzone drogi, znaki informacyjne, miejsca postojowe, parkingi. • Stworzenie pakietu preferencyjnego dla przedsiębiorców i inwestorów (zwolnienie od podatku, nieruchomości). • Promocja terenów inwestycyjnych Gminy w prasie, mediach i Internecie – opracowanie wielojęzycznych materiałów informacyjnych.

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wspomagającej działalność gospodarczą i rolniczą	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie kursów i szkoleń dla rolników i przedsiębiorców w zakresie nowych technologii środowiskowych i możliwości ich wykorzystania w sektorach przy udziale funduszy europejskich. • Udział a konferencjach i spotkaniach dotyczących wykorzystania OZE w branżach produkcyjnych i rolnych.
Modernizacja i dostosowanie budynków przemysłowych i gospodarczych do aktualnych potrzeb i kierunków rozwoju gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> • Termomodernizacja i remonty budynków przemysłowych i gospodarczych. • Organizacja infrastruktury około przemysłowej – dojazdy, utwardzone drogi, znaki informacyjne, miejsca postojowe, parkingi.
Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego do rozwoju sektora rekreacji i turystyki	
Kierunek działań	Proponowane zadania/projekty
Przygotowanie i promowanie gotowej oferty rekreacyjno- turystycznej ze szczególnym uwzględnieniem turystyki weekendowej	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie narzędzi do promocji – SUBIEKTYWNY PRZEWODNIK TURYSTYCZNY – zabytki, przyroda, atrakcje rekreacyjne. • Promocja na stronie www urzędu usług i przedsiębiorców w sferze turystyki i turystyki weekendowej – jedna baza noclegowa, gastronomiczna, wypożyczalnia sprzętu, atrakcje, przewodnicy, ornitolodzy. • Udział w targach turystycznych, konferencjach branżowych i eventach regionalnych – festiwale smaku, jarmarki mazurskie. • Stworzenie systemu oznakowania miejsc historycznych, szlaków turystycznych, pieszych i rowerowych. • Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej – ścieżki rowerowe, szlaki kajakowe, stacje wodne, kąpieliska, łowiska, plaże, miejsca bytowania ptactwa. • Współpraca międzynarodowa, tworzenie partnerstw służących promocji turystycznej Gminy.
Uzupełnienie produkcji rolnej o agroturystykę i turystykę wiejską	<ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie kursów i szkoleń w zakresie pozyskiwania środków na działalność okołorolniczą i pozarolniczą dla rolników i osób odchodzących od klasycznej gospodarki rolnej. • Animowanie usług małej gastronomii promującej lokalne smaki i produkty. • Organizacja targowiska umożliwiającego sprzedaż lokalnych produktów.
Rozbudowa bazy turystycznej i okołoturystycznej	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa bazy noclegowej – działania na rzecz zwiększenia liczby miejsc noclegowych w Gminie. Utworzenie bazy gastronomicznej – powstanie lokali gastronomicznych – restauracji, kawiarni. • Oznakowanie miejsc noclegowych i gastronomicznych – identyfikatory, tablice informacyjne, kierunkowskazy.

Promocja lokalnych produktów i przedsiębiorców	<ul style="list-style-type: none"> • Wytworzenie produktów regionalnych o charakterze promocyjnym. • Organizacja cyklicznej imprezy promującej lokalne wyroby (produkty, potrawy, usługi) w trakcie obchodów Dni Dźwierzut. • Stworzenie systemu informacyjnego o ekologicznych produktach regionu poprzez stronę internetową, ulotki informacyjne -MAPA PRODUKTÓW LOKALNYCH GMINY DŹWIERZUTY. • Koncerty muzyczne, inscenizacje obrzędowe służące promocji i dystrybucji produktów regionalnych oraz lokalnych usług. • Marketing turystyczny – promocja Gminy w przewodnikach, stronach www promujących turystykę, broszurach informacyjnych, mapach.
---	--

Dostosowanie produkcji rolniczej oraz przetwórstwa do funkcjonowania w standardach ekologicznych

Kierunek działań	Proponowane zadania/ projekty
Tworzenie małych, lokalnych firm przetwórczych – produkty naturalne i ekologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • Uczestnictwo producentów w targach, spotkaniach informacyjnych i działaniach handlowych. • Tworzenie spółdzielni socjalnych wykorzystujących zdrową żywność i produkty ekologiczne.
Tworzenie kooperatyw, korzystanie z dobrych praktyk innych, którzy działają w danej dziedzinie (przetwórstwa, produkcji)	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie grupy spożywczej (organizacji przedsiębiorców) wspólnie promującej swoje produkty i usługi. • Nawiązanie współpracy z regionalnymi ośrodkami i klastrami rolniczymi i produkcyjnymi. • Organizacja spotkań i warsztatów ze specjalistami, naukowcami i innymi przedsiębiorcami z regionu / województwa.

Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy. Tworzenie warunków do rozwoju MŚP.

Kierunek działań	Proponowane zadania/ projekty
Doradztwo dla osób zakładających i prowadzących działalność gospodarczą	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie punktu konsultacyjnego dla MŚP informującego o szkoleniach, dotacjach, pożyczkach oraz targach. • Wykorzystanie nowych technologii w kontaktach Urząd – Przedsiębiorcy (www, sms). • Szkolenia i doradztwo, kursy zawodowe i warsztaty. • Ułatwienia administracyjne dla MŚP zatrudniających pracowników. • System nagradzania najlepszych MŚP- Konkurs Aktywny Przedsiębiorca. • Wykorzystanie środków zewnętrznych do inwestowania w infrastrukturę techniczną wspomagających sektor usług MŚP– utwardzanie dróg dojazdowych, oznakowania, tablice informacyjne. • Promocja dobrych praktyk, postaw przedsiębiorczych z regionu, województwa oraz kraju.

<p>Kształcenie ustawiczne, umożliwiające przekwalifikowanie lub zmianę kwalifikacji zawodowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Programy szkolne podnoszące kwalifikacje zawodowe - nauka przedsiębiorczości, koła zainteresowań. • Kursy, szkolenia, praktyki i staże dla osób poszukujących zatrudnienia. • Współpraca i wymiana informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami pracującymi z osobami zagrożonymi bezrobociem (GOPS, PUP, NGO). • Program wzmocnienia mobilności osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy – doradztwo zawodowe, wsparcie psychologiczne.
<p>Ułatwienie wejścia na rynek pracy osób niepełnosprawnych, biernych zawodowych poprzez wykorzystanie mechanizmów spółdzielczości socjalnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej przez lokalne NGO. • Kampania informacyjna i wsparcie w uzyskaniu dofinansowania PFRON dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne.

źródło: opracowanie własne

Tabela 33 - Projekty w sferze przestrzeni dla Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025

Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej, sportowej, technicznej i drogowej Gminy	
Kierunek zadań	Proponowane zadania/ projekty
<p>Prawidłowa gospodarka wodno-kanalizacyjna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i modernizacja oraz poprawa wydajności systemu kanalizacyjnego Gminy (kanalizacja i oczyszczalnia ścieków). • Budowa przydomowych i zbiorczych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Gminy nie posiadających kanalizacji.
<p>Poprawa nawierzchni dróg, chodników i ścieżek rowerowych na terenie Gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja zaplanowanych inwestycji drogowych. • Remonty i modernizacja Gminnej infrastruktury drogowej. • Budowa nowej infrastruktury okołodrogowej – ścieżki rowerowe i chodniki. • Podnoszenie bezpieczeństwa dróg – oznakowanie, progi spowalniające. • Utworzenie parkingów i miejsc postojowych w punktach o szczególnych walorach turystycznych.
<p>Modernizacja i rozbudowa energooszczędnego oświetlenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wymiana mało ekologicznego oświetlenia ulicznego na oświetlenie LED. • Zastosowanie oświetlenia LED w budynkach użyteczności publicznej i instytucjach publicznych.
<p>Rozbudowa i modernizacja istniejących świetlic, placów zabaw, boisk sportowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i modernizacja istniejących świetlic wiejskich. • Budowa oraz modernizacja placów zabaw i siłowni zewnętrznych. • Budowa i modernizacja boisk sportowych, sal gimnastycznych, hal sportowych.

Rozwój infrastruktury turystycznej w miejscach atrakcyjnych turystycznie	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i oznakowanie szlaków pieszych i rowerowych, ścieżek i tras turystycznych. • Budowa wiat, przystanków, tablic informacyjnych, toalet, miejsc postojowych. • Stała współpraca z Nadleśnictwem w celu organizacji i oczyszczania miejsc odwiedzanych przez turystów. • Budowa i wytyczenie ścieżek przyrodniczych. • Oznakowanie miejsc o szczególnym znaczeniu przyrodniczym (pomniki przyrody, użytki ekologiczne). • Promocja atrakcji turystycznej (mapy, foldery, Internet).
---	---

Uporządkowanie struktury urbanistycznej Gminy

Kierunek zadań	Proponowane zadania/ projekty
Zwiększenie atrakcyjności terenów inwestycyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, letniskowe, usługowe i przemysłowe. • Uzbrojenie terenów inwestycyjnych. • Promocja terenów przeznaczonych pod usługi mieszkaniowe i przemysłowe.
Dobra infrastruktura komunalna	<ul style="list-style-type: none"> • Dobre połączenia komunikacyjne i sieciowe (telefonia, GSM, Internet). • Uregulowana gospodarka wodno-ściekowa. • Właściwe zagospodarowanie odpadów stałych (segregacja śmieci). • Usprawnienie transportu publicznego, zwiększenie liczby autobusów i połączeń komunikacyjnych między miejscowościami Gminy.
Atrakcyjna struktura urbanistyczna Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Dbanie o kondycję substancji mieszkaniowej (remonty, renowacje). • Dbanie o przestrzeń publiczną i dostosowywanie ich do potrzeb mieszkańców (parki, place zabaw, ulice). • Przygotowywanie urbanistycznych planów rozwojowych w porozumieniu z mieszkańcami poprzez konsultacje społeczne.

Estetyzacja Gminy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

Kierunek zadań	Proponowane zadania/ projekty
Dbanie o małą architekturę i ład przestrzenny Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie centrów wsi – ławki, kosze na śmieci, zieleńce, rabaty, krzewy. • Organizacja konkursu na najładniejszą posesję – poprawa warunków estetycznych Gminy.
Poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Działania prewencyjne, oznakowanie dróg, skrzyżowań, znaków ograniczających prędkość. • Utworzenie Posterunku Policji w Dźwierzutach.

**Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii i gospodarki niskoemisyjnej.
Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi.**

Kierunek zadań	Proponowane zadania/ projekty
Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój fotowoltaiki, energii wiatrowej i wodnej poprzez rozpoznanie lokalnych możliwości, pozyskanie dofinansowania na inwestycje. • Wspieranie inteligentnego zarządzania energią – modernizacja obiektów publicznych w celu zastosowania nowoczesnych rozwiązań). • Obniżenie poziomów emisji zanieczyszczenia powietrza przez modernizację systemów ogrzewania oraz edukację w tym zakresie.
Termomodernizacja wszystkich obiektów gminnych	<ul style="list-style-type: none"> • Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej (dokumentacja, pozyskanie dofinansowania, realizacja inwestycji). • Termomodernizacja obiektów indywidualnych.
Rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez wykorzystanie energii wiatrowej, słonecznej i wodnej	<ul style="list-style-type: none"> • Zastosowanie OZE (lampy solarne, hybrydowe) w oświetleniu ulicznym, drogowym i budynkach użyteczności publicznej.
Promocja dbałości o stan środowiska w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy poprzez zajęcia dla młodzieży oraz konkursy i warsztaty dla dorosłych. • Monitoring przyrodniczy w miejscach szczególnie narażonych na degradację środowiska.
Ochrona zasobów przyrodniczych i naturalnych	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja w zakresie umiejętnego korzystania z zasobów wodnych. • Stworzenie specjalnej strefy ochronnej dla Głównego Zbiornika Wód Podziemnych.

źródło: opracowanie własne

WSKAŹNIKI OPERACYJNE I STRATEGICZNE

Zapisy Strategii zostały opracowane w warunkach społecznych, ekonomicznych i politycznych, które są stanami dynamicznymi. Ewaluacja na poziomie strategicznym obejmować będzie systematyczne obserwowanie zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy, procesów zachodzących w otoczeniu oraz aktualizowaniu celów i priorytetów.

Monitorowanie wdrażania dokumentu na poziomie strategicznym przedstawia poniższa schemat:

Ponadto, by zapewnić kontrolę nad stopniem realizacji poszczególnych celów niniejszej Strategii Rozwoju Gminy, opracowano listę rekomendowanych wskaźników operacyjnych – z podaniem źródła ich uzyskania. Mierniki te są używane przede wszystkim podczas monitoringu realizacji oraz aktualizacji dokumentu.

Za proces wdrażania realizacji Strategii odpowiedzialny będzie zespół ds. realizacji strategii złożony z pracowników Urzędu Gminy oraz pozostałych członków zespołu strategicznego. Do zadań zespołu należeć będzie:

- dokonywanie analizy spójności zrealizowanych działań z celami strategicznymi,
- określanie rzeczywistego stopnia realizacji poszczególnych celów operacyjnych,
- zbieranie danych na koniec każdego roku kalendarzowego i przygotowywania rocznych sprawozdań z wdrożenia dokumentu strategicznego.

Lista mierników stanowi jedynie propozycję, która podczas prowadzenia procesów monitorowania i przeglądu strategicznego może być modyfikowana i uzupełniana.

Tabela 34 - Mierniki realizacji celów w obszarze społecznym

Cel Strategiczny	Miernik realizacji	Źródło
ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY DŹWIERZUTY	<ul style="list-style-type: none"> • liczba powstałych lokalnych inicjatyw społecznych 	<i>dane wewnętrzne Gminy, organizacji pozarządowych oraz szkół</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba działających wolontariuszy 	
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba projektów wspierających integrację społeczną 	
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych projektów z zakresu profilaktyki zdrowotnej 	<i>GUS, dane wewnętrzne Gminy, dane z ośrodków zdrowia</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba „białych niedziel” 	
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dodatkowych godzin wyrównawczych i pozalekcyjnych przypadających na klasę 	<i>GUS, dane wewnętrzne Gminy, szkół i organizacji pozarządowych</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • wyniki egzaminów gimnazjalnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> • ilość osób korzystających z zajęć edukacyjnych oraz kształcenia ustawicznego 	
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych rocznie na terenie Gminy 	<i>GUS, dane wewnętrzne Gminy, dane z GOK</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób uczestniczących w imprezach kulturalnych organizowanych na terenie Gminy 	
<ul style="list-style-type: none"> • ilość programów animacyjnych realizowanych rocznie 		
<ul style="list-style-type: none"> • liczba uczestników programów animacyjnych 		
<ul style="list-style-type: none"> • ilość nowopowstałych kół zainteresowań do roku 2025 		

źródło: opracowanie własne

Tabela 35 - Mierniki realizacji celów w obszarze gospodarczym

Cel Strategiczny	Miernik realizacji	Źródło
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I DOBRE WARUNKI DO INWESTOWANIA BAZĄ ROZWOJU GOSPODARCZEGO	<ul style="list-style-type: none"> • ilość nowopowstałych działalności gospodarczych rocznie 	<i>PUP, GUS, dane wewnętrzne Gminy, przedsiębiorcy</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających z doradztwa w zakresie zakładania oraz prowadzenia działalności gospodarczej rocznie 	
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób przekwalifikowanych zawodowo 	
	<ul style="list-style-type: none"> • ilość uzbrojonych terenów inwestycyjnych z uregulowanym stanem prawnym do 2025 r. 	<i>dane wewnętrzne Gminy</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • ilość nowych inwestorów 	
	<ul style="list-style-type: none"> • ilość inwestycji wykorzystujących OZE w ramach działalności gospodarczej i rolniczej 	
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zmodernizowanych budynków przemysłowych i gospodarczych 	
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wydarzeń rekreacyjno-turystycznych organizowanych rocznie na terenie Gminy 	<i>dane wewnętrzne Gminy</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • ilość funkcjonujących gospodarstw agroturystycznych do 2025 roku 	
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba gospodarstw rolnych prowadzących dodatkową działalność gospodarczą 	

źródło: opracowanie własne

Tabela 36 - Mierniki realizacji celów w obszarze przestrzeń

Cel Strategiczny	Miernik realizacji	Źródło
ŁAD PRZESTRZENNY I ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO FILARAMI ROZWOJU GMINY DŹWIERZUTY	<ul style="list-style-type: none"> • długość zmodernizowanych dróg km/rocznie • ilość zmodernizowanych ścieżek rowerowych szt./rocznie • całkowity koszt inwestycji na drogi publiczne w Gminie [zł] • ilość zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej • ilość zmodernizowanych lamp energooszczędnych 	<i>GUS, dane wewnętrzne Gminy</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych instalacji wykorzystujących OZE • liczba budynków poddanych termomodernizacji 	<i>GUS, dane wewnętrzne Gminy</i>

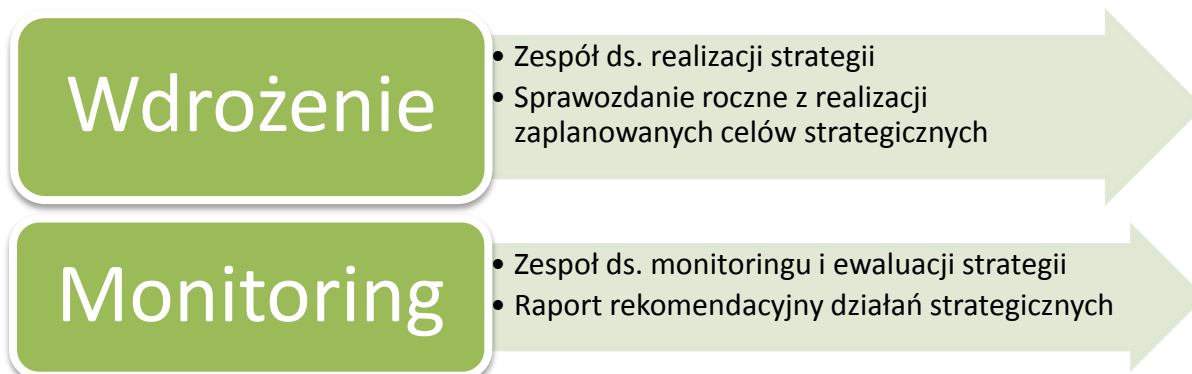
źródło: opracowanie własne

SYSTEM WDROŻENIA MONITORINGU I EWALUACJI

System wdrożenia monitoringu i ewaluacji Strategii jest niezbędny, aby zagwarantować, że postanowienia przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Dźwierzuty na lata 2016- 2025:

- będą konsekwentnie realizowane
- zapewni się warunki instytucjonalne i organizacyjne do ich wdrażania
- nastąpi weryfikacja zapisów dokumentu w odniesieniu do zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego.

Na potrzeby realizacji Strategii oraz realizacji poszczególnych działań w nich opisanych zaproponowano procedury związane z wdrożeniem, monitoringiem i ewaluacją oraz ewentualną procedurą dokonywania korekt zapisów w dokumencie planistycznym.

Wdrożenie

Zespół powołany zostanie zarządzeniem Pani Wójta Gminy. Znajdą się w nim członkowie zespołu strategicznego opracowującego dokument strategiczny oraz pracownicy wybranych referatów Urzędu Gminy. Do jego zadań należeć będzie nadzorowanie procesu wdrażania Strategii oraz czuwanie nad realizacją jej celów na płaszczyźnie organizacyjnej.

Zespół współpracować będzie z podmiotami odpowiedzialnymi za wdrażanie poszczególnych działań wynikających z celów strategicznych dokumentu oraz zaangażowany będzie w procesy pozyskiwania funduszy zewnętrznych na realizację zadań oraz organizację cyklicznych spotkań instytucji i partnerów z terenu Gminy. Postęp realizacji kierunków rozwoju zawartych w dokumencie określany będzie poprzez monitorowanie wskaźników operacyjnych poszczególnych działań określonych w Strategii.

Zespół **do 30 stycznia** każdego roku sporządzać będzie roczne sprawozdanie z wdrożenia dokumentu strategicznego za rok poprzedni. Wartości wskaźników zostaną przekazane przez instytucje bezpośrednio odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań wynikających z dokumentu planistycznego.

Minimalny zakres sprawozdania obejmie opis podjętych i realizowanych inicjatyw/projektów oraz plany i przewidywania co do działań zaplanowanych w danym roku.

Sprawozdanie stanowić będzie podstawę debaty na poziomie merytorycznym przez Radę Gminy i inne instytucje publiczne.

Monitoring

Poziom ten obejmuje decyzyjny element wdrażania i monitorowania działań zapisanych w dokumencie Strategii oraz ich ocenę i aktualizację. Utworzony zostanie zespół ds. ewaluacji i monitoringu Strategii, w którego pracach udział brać będzie **Rada Gminy** oraz przedstawiciele wybranych instytucji lokalnych koordynujących realizację zadań zapisanych w Strategii.

Zespół ds. ewaluacji i monitoringu strategii **spotykać się będzie co dwa lata**. Pierwsze spotkanie odbędzie się w 2018 roku, w trakcie spotkania nastąpi ocena realizacji celów strategii na podstawie

sprawozdania przygotowanego przez zespół ds. realizacji strategii.

Zespół ds. ewaluacji i monitoringu opracuje **Raport Rekomendacyjny** działań strategicznych, który zawierać będzie zadania priorytetowe oraz przedstawiać będzie propozycje ewentualnych zmian Strategii na rok następny.

Wnioski opracowane przez Zespół przekazywane będą Pani Wójt Gminy, która podejmować będzie decyzję o ich uwzględnieniu bez konieczności podejmowania uchwały o aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy lub o konieczności podjęcia takiej uchwały, jeżeli zaproponowane zmiany będą tego wymagać.

Ocena realizacji celów i rekomendacje zmian w odniesieniu do konkretnych zadań powinny uwzględniać priorytetyzację zadań najpilniejszych i najbardziej potrzebnych pod względem rozwojowym.

ZGODNOŚĆ CELÓW STRATEGICZNYCH Z KRAJOWYMI I WOJEWÓDZKIMI Z DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030.

Trzecia fala nowoczesności.

Strategia jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Głównym jej celem jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych z którymi korelują założenia Strategii Rozwoju Gminy Dźwierzuty 2016-2025.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.	Strategia Rozwoju Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025		
	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Dźwierzuty	Przedsiębiorczość i dobre warunki do inwestowania bazą rozwoju gosp.	Ład przestrzenny i zrównoważone środowisko filarami rozwoju Gminy
Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki		☒	
Równoważenie potencjałów rozwojowych regionu	☒	☒	☒
Efektywność i sprawność państwa	☒		☒

Strategia Rozwoju Kraju 2020.

Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym. Dokument wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne, w które wpisują się cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Dźwierzuty 2016-2025.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo	Strategia Rozwoju Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025		
	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Dźwierzuty	Przedsiębiorczość i dobre warunki do inwestowania bazą rozwoju gosp.	Ład przestrzenny i zrównoważone środowisko filarami rozwoju Gminy
Sprawne i efektywne państwo	✓	✓	✓
Konkurencyjna gospodarka	✓	✓	✓
Spójność społeczna i terytorialna	✓	✓	

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych i stanowi odpowiedź na konieczność podniesienia jakości życia w Polsce w perspektywie roku 2020. Jest jednocześnie punktem wyjścia do rozbudowy i podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w Polsce poprzez zastosowanie właściwych rozwiązań, dostosowanych do potrzeb osób na każdym etapie życia.

Głównym celem realizacji Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. W dokumencie wyznaczono pięć celów szczegółowych, z którymi są spójne cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025.

Strategia Rozwoju Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025			
Strategia Rozwoju Kraju 2020.	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Dźwierzuty	Przedsiębiorczość i dobre warunki do inwestowania bazą rozwoju gosp.	Ład przestrzenny i zrównoważone środowisko filarami rozwoju Gminy
Cel szczegółowy 1 Wzrost zatrudnienia	☑	☑	☑
Cel szczegółowy 2 Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych	☑		
Cel szczegółowy 3 Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem	☑		
Cel szczegółowy 4 Poprawa zdrowia obywateli efektywność systemu opieki zdrowotnej	☑		
Cel szczegółowy 5 Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli	☑	☑	

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie stanowi kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Celem strategicznym polityki regionalnej, wskazanym w Strategii, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Ponadto w dokumencie ustalone zostały trzy cele z którymi zgodne są cele strategiczne niniejszej Strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025			
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Dźwierzuty	Przedsiębiorczość i dobre warunki do inwestowania bazą rozwoju gosp.	Ład przestrzenny i zrównoważone środowisko filarami rozwoju Gminy
Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów „konkurencyjność”	✓	✓	✓
Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych „spójność”	✓		✓
Cel szczegółowy 3 Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	✓		

Strategia Rozwoju Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2025

Strategia Rozwoju Województwa jest podstawowym i najważniejszym narzędziem prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej i wyznacza główne cele oraz kierunki dalszego rozwoju regionu. Strategia wskazuje 3 cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Zgodność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Dźwierzuty 2016-2025 roku z celami Strategii Województwa prezentuje poniższa tabela.

Strategia Rozwoju Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025			
Strategia Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2025	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Dźwierzuty	Przedsiębiorczość i dobre warunki do inwestowania bazą rozwoju gosp.	Ład przestrzenny i zrównoważone środowisko filarami rozwoju Gminy
Wzrost konkurencyjności gospodarki		✓	✓
Wzrost aktywności społecznej	✓	✓	
Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych	✓	✓	✓
Nowoczesna infrastruktura rozwojowa	✓		✓

Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020 ma za zadanie określenie kierunków interwencji w regionalnej polityce społecznej i zaplanowanie działań prowadzących do budowania nowego wymiaru integracji społecznej, koniecznego w kontekście zmian demograficznych, gospodarczych oraz społeczno-kulturowych.

Strategia jest opracowaniem kompleksowym, obejmującym w szczególności programy: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Obszary interwencji strategii to: prawidłowo funkcjonująca rodzina, wzmocnienie integracji społecznej, wzmocnienie aktywności i mobilności zawodowej oraz edukacja osób bezrobotnych, rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Cele strategiczne przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Dźwierzuty do 2025 opisane w obszarze społecznym są spójne z celami strategicznymi Strategii Polityki Społecznej Województwa.

Spis źródeł

- *Urząd Gminy w Dźwierzutach (www.gminadzwierzuty.pl)*
- *Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Dźwierzutach (bip.gminadzwierzuty.pl)*
- *Gminny Ośrodek Kultury w Dźwierzutach (www.gokdzwierzuty.pl)*
- *Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych*
- *Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej*
- *Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Obszary Natura 2000 (www.natura2000.gdos.gov.pl)*
- *Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Geoserwis (www.geoserwis.gdos.gov.pl)*
- *Powiatowy Urząd Pracy w Szczytnie*
- *Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie*
- *Zarząd Dróg Powiatowych w Szczytnie*
- *Narodowy Fundusz Zdrowia, Zintegrowany System Pacjenta*
- *Starostwo Powiatowe w Szczytnie (www.powiatszczycki.pl)*
- *Portal "Ziemia Szczycka" (www.ziemia-szczycka.pl)*
- *Lokalna Organizacja Turystyczna Powiatu Szczyckiego (www.turystyka.szczytno.pl)*
- *Portal „Ciekawe Mazury” (www.ciekawemazury.pl)*
- *Portal „Moje Mazury” (www.mojemazury.pl)*
- *Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie (www.olsztyn.lasy.gov.pl)*
- *„Gmina Dźwierzuty” - przewodnik*
- *„Ziemia Szczycka – aktywnie w sercu Mazur” - przewodnik*

Spis rysunków

Rysunek 1 - Etapy powstawania dokumentu strategicznego.....	5
Rysunek 2 - Struktura dokumentu.....	6
Rysunek 3 - Gmina Dźwierzuty według regionalizacji fizycznogeograficznej.....	9
Rysunek 4 - Położenie Gminy Dźwierzuty na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Powiatu Szczyckiego	10
Rysunek 5 - Mapa Gminy Dźwierzuty	11
Rysunek 6 - Formy użytkowania gruntów Gminy Dźwierzuty w ujęciu procentowym	12
Rysunek 7 - Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Dźwierzuty	15
Rysunek 8 - Herb i flaga Gminy Dźwierzuty.....	17
Rysunek 9 - Kościół Ewangelicko-Augsburski w Dźwierzutach.....	19
Rysunek 10 - Neogotycki kościół w Dźwierzutach.....	20
Rysunek 11 - Kościół w Rańsku.....	20
Rysunek 12 - Muzeum Regionalne w Sąplatach.....	21
Rysunek 13 - Obszary chronione na terenie Gminy Dźwierzuty	22
Rysunek 14 - Rezerwat "Kulka"	23
Rysunek 15 – Szlaki turystyczne na terenie Gminy Dźwierzuty	25
Rysunek 16 - Zmiana liczby mieszkańców Gminy Dźwierzuty w latach 2011-2015 [stan na 31 XII]	27
Rysunek 17 - Procentowa struktura mieszkańców w podziale na płeć w Gminie Dźwierzuty w roku 2015 [stan na 31 XII].....	27

Rysunek 18 - Przyrost naturalny (na 1000 osób) w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015	28
Rysunek 19 - Procentowy udział ludności według ekonomicznych grup wieku na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju w 2014 roku [stan na 31 XII]	30
Rysunek 20 - Udział procentowy podmiotów na terenie Gminy Dźwierzuty wg działów PKD 2007	32
Rysunek 21 - Liczba bezrobotnych w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015	34
Rysunek 22 - Pierwszy numer kwartalnika "Nasza Gmina Dźwierzuty"	39

Spis tabel

Tabela 1 - Wykaz miejscowości na terenie Gminy Dźwierzuty wraz z ilością mieszkańców [stan na 31 XII 2015 r.]	10
Tabela 2 - Powierzchnia geodezyjna Gminy Dźwierzuty według kierunków wykorzystania [w ha]	12
Tabela 3 - Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Dźwierzuty	13
Tabela 4 - Struktura upraw na terenie Gminy Dźwierzuty	13
Tabela 5 - Infrastruktura wodociągowa w Gminie Dźwierzuty [stan na 31 XII 2015]	16
Tabela 6 - Infrastruktura kanalizacyjna w Gminie Dźwierzuty [stan na 31 XII 2015]	16
Tabela 7 - Najciekawsze zabytki na terenie Gminy Dźwierzuty	18
Tabela 8 - Liczba ludności w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015 [stan na 31 XII]	27
Tabela 9 - Ruch naturalny ludności w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015	28
Tabela 10 - Migracje ludności na pobyt stały w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015	28
Tabela 11 - Ludność według wieku w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015 [stan na 31 XII]	29
Tabela 12 - Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Dźwierzuty w latach 2010-2014 w podziale na płeć [stan na 31 XII]	29
Tabela 13 - Wskaźnik obciążenia demograficznego Gminy Dźwierzuty w latach 2010-2014 [stan 31 XII]	30
Tabela 14 - Wykaz podmiotów (według działów PKD 2007) zarejestrowanych na terenie Gminy Dźwierzuty w roku 2015 [stan na 31 XII]	31
Tabela 15 - Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Dźwierzuty wg form prawnych w latach 2011-2015	33
Tabela 16 - Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Dźwierzuty według klas wielkości w latach 2011-2015	33
Tabela 17 - Podmioty wpisane do rejestru REGON na terenie gmin Powiatu Szczycieńskiego na 10 tys. ludności w roku 2014	33
Tabela 18 - Liczba bezrobotnych w Gminie Dźwierzuty oraz Powiecie Szczycieńskim w latach 2011-2015	34
Tabela 19 - Stopa bezrobocia na poziomie powiatu, województwa, kraju w latach 2011-2015	35
Tabela 20 - Zasoby mieszkaniowe w Gminie Dźwierzuty w latach 2010-2014	35
Tabela 21 - Mieszkania oddane do użytkowania w Gminie Dźwierzuty w latach 2011-2015	35
Tabela 22 - Mieszkania socjalne w zasobach Gminy Dźwierzuty w latach 2012-2014	35
Tabela 23 - Środowiskowa pomoc społeczna w Gminie Dźwierzuty w latach 2010-2014	36
Tabela 24 - Świadczenia rodzinne w Gminie Dźwierzuty w latach 2010-2014	37
Tabela 25 - Placówki szkolne na terenie Gminy Dźwierzuty	38
Tabela 26 - Szkoły oraz ilość uczniów na terenie Gminy Dźwierzuty dla dzieci i młodzieży w roku 2014	38

Tabela 27 - Biblioteka publiczna w Gminie Dźwierzuty w 2014 r.....	40
Tabela 28 - Cel strategiczny, operacyjne i kierunki działań w obszarze społecznym dla Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025.....	64
Tabela 29 - Cel strategiczny, operacyjne i kierunki działań w obszarze gospodarczym dla Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025.....	65
Tabela 30 - Cel strategiczny, operacyjne i kierunki działań w obszarze przestrzennym dla Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025.....	66
Tabela 31 - Projekty w sferze społecznej dla Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025	67
Tabela 32 - Projekty w sferze gospodarczej dla Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025.....	69
Tabela 33 - Projekty w sferze przestrzeń dla Gminy Dźwierzuty na lata 2016-2025	72
Tabela 34 - Mierniki realizacji celów w obszarze społecznym	76
Tabela 35 - Mierniki realizacji celów w obszarze gospodarczym	77
Tabela 36 - Mierniki realizacji celów w obszarze przestrzeń.....	78